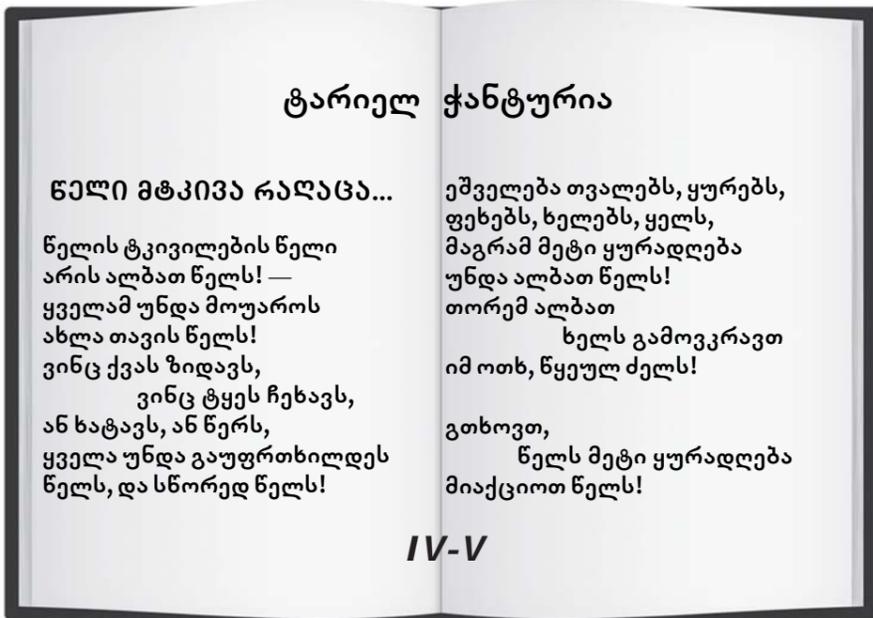

ლიტერატურული გზეუტი

№ 7 (119) 11 - 24 აპრილი 2014

გამოდის ორ კვირაში ერთხელ, პარასკეობით

ფასი 50 თეთრი

თამრი ფხაკაძე

ბოლო გზაზე

კინომოთხრობა

ეს მოთხრობა არ არის ინდაურებზე.

ეს მოთხრობა სიყვარულზეა. ეს მოთხრობა ცხოვრებისეულ თეატრზეა, სადაც ყველას აქვს თავისი მთავარი როლი და სადაც, ერთი ცენაზოთ და თეთრი გედი კი არა, არამედ შეუხედავი, სავსებით არაგრაციოზული ინდაური გამოფართხუნდება ერთხელაც სცენაზე და ისე დაუვიწყრად ითამაშებს, თქვენი მონონებული! ცრემლთა დენა არ აგცდებიათ!

დეკემბრის ერთ თეთრ დილას მოსე ბაბუამ ჩვეულებისამებრ აღარ გაიღვიძა უთენია, ჩვეულებისამებრ არ შეუნთო ღუმელში შემას ფიჩხი და ტოლის ნაკუნნი, ჩვეულებისამებრ არ მოიმარჯვა პატარა თასით სიმინდი, არ ჩადგა ფეხი ძველ ბოტებში და არ წაფრატუნდა საქათმისკენ, სადაც მის მოლოდინში ინდაურები მშვიდად ყურყუტებდნენ.

აღარ დაიძრა მეზობლებისკენ მოსე ბაბუას საკვამურიდან პატარა, შეჩვეულ ღრუბლად გახუხული პურის და შემწვარი კომპის სურნელიანი კვამლი, აღარც პანია ქოთნით ადრიანად შემოდგმული ლობიოს ოხშივარი...

საათიც გავიდა. ორიც. მოსე ბაბუას ინდაურები ბნელში უკვე აფორიაქებულად დაწრიალებდნენ და შეშფოთებულად ლაღლალებდნენ — კაცთათვის გაუგებარ ენაზე გამოთქვამდნენ შიშებს და ეჭვებს. საქათმის დამჩიულ ფიცრებს შორის შემოჭრილ მზის შუქს ალმაცერი მზერით აკვირდებოდნენ, თითქოს ცდილობდნენ ნათლის ამ პანია ნავლელებში დაენახათ ბნელით მოცული ანწყო და მომავალი.

ლობის იქით ახალგაზრდა ქალმა ჭაზე შემოდგა წყლით სავსე ვედრო, გათოშილი, განითლებული ხელები ერთ მუჭად შეკრა, რამდენჯერმე

დაიორთქლა და თქვა:

— მოხუცი არ ჩანს რაღაც. ინდაურებისთვისაც არ უჭმევია ეტყობა... ცეცხლიც არ დაუნთია...

ქმარი სახლის გადმოსათოვლად ემზადება, ნიჩაბს არჩევს იქვე, ფარულში.

— გადადი, რამე არ უჭირდეს, — ამბობს თავაუნწევლად.

— გადამყვი, მეშინია მარტოს.

— რისი, გოგო...

— არ ვიცი.

კაცი ფარდულიდან გამოდის, ცას ასცქერის, თვალს უშტერებს ჩამოგუბებულ სითეთრეს წამით, თითქოს ცოლის შეუცნობელი შიშის მთესველი იმ რაღაც უხილავის ხილვა უნდაო.

— წამო, ჰა, გადავიდეთ, — ამბობს.

მოხუცი კარს არასდროს კეტავდა არც შიგნიდან, არც გარედან.

შევიდნენ. ნახეს.

მოსე ბაბუა, ინდაურების მწყემსი, სხვა, დიდ მწყემსს გაჰყოლოდა მარადიული მინდორ-ველებისკენ...

სოფელი არითმეტიკაა. მარტივი და უტყუარი ორჯერ ორი. წავლენ, წამოვლენ მეგაპოლისები — ცათამბჯენებად წამოჭიმავენ ცხოვრებას, უმაღლესი მათემატიკის ფორმულებად გამოთვლიან, მრავალუცხოვრიან განტოლებებად აქცევენ და რა? ორჯერ ორზე დგანან. სოფლის არითმეტიკაზე. საძირკველი ეგაა.

სოფელი ანბანია: ანი, ბანი, განი, დონი... მიანყდებიან, მოანყდებიან მეგაპოლისები, ტრაქტატებად დადებენ, კონსტიტუციებად განერენ, დოქტრინებად აქცევენ ცხოვრების მუქ-ჩრდილებს, ადამიანური ურთიერთობების პროზა-პოეზიას ისევ და ისევ ცათამბჯენებად აახვავებენ და ანბანზე კი დგას ყველაფერი, სოფელზე...

... სიკვდილი დიდი მისტიკაა, მაგრამ მასაც აქვს საქმიანი მხარე.

მოსე ბაბუას ეზოში ხმადაბალი, საქმიანი საუბრებია.

შემის ფარდულში შეგროვილან ქალები.

ორკესტრია. თავისი დირიჟორით. თავისი პირველი ვიოლინოთი. დოლებით და ფლეიტებით...

— თქვენ ორმა ლობიო დაარჩიეთ, გარეცხეთ და ამ ქვაბში მოხარშეთ, — თქვა დირიჟორმა. ლონიერი, ტანადი ქალია. აწყობილი, იმედიანი. დიდი ქვაბი თონეზე გადაბულ ფიცარზე დადო. თბილი ყაკეტის ჯიბიდან ქალაღდის ფურცელი ამოიღო და ჩააცქერდა:

— საკმაზი იზოს მოაქვს, ნიგოზი — ლარისას, თევზზე წასული არიან კაცები, კარტოფილი სოსიკოს მოაქვს... ბრინჯი, ზეთი გვაქვს...

— ვის მოაქვს, ვისია? — აზუზუნდა რამდენიმე ვიოლონჩელო.

— მე მომაქვს, — ქალმა წამით ასწია თავი და ისევ ფურცელს ჩააცქერდა, — ყველს ყველანი ჩამოვალთ თითო წველას ძროხიანები. ნადულსაც. ღვინის ამბავი კაცებმა იციან. ცოტა თვითონაც დარჩენია ცხონებულს და დათუნამ, ჩემსას დავემაცებო მგონი... ჰო. კიდევ რა მჭადს რას ვშვრებთ?

— მე და ლალი დავაცხოვთ, — ჩინჩლიანი ხმით ამბობს ფლეიტა, — ჩვენი იყოს ფქვილიც და დაცხოვაც.

— კარგი ძალიან, — ქალმა ჯიბიდან პასტა ამოიღო და რაღაც ჩანძინა ფურცელზე, მჭადის ამბავი ალბათ, — პურის ფქვილს ყველანი ჩამოვალთ თითო კილოს და ომარი ჩააცხოვს ფურნეში, გაახარებს ღმერთი.

ახმიანდა ორკესტრი ცოტა ხანს. მერე ჩაჩუმდა ისევ.

— ლიმონათების ფულია დასადები და ეგაა.

— რა უყვარდა საწყალს! — ომახიანად ჩაჰბერა ვალტორნამ, — ყოველ მერე დღეს ყიდულობდა ჩემთან. მსხალს უფრო. მსხლის ვიყიდოთ ახლაც, რა არი!

— სუფრებს, ჭურჭელს შენ და ნათიამ მიხედეთ, — დირიჟორი მარჯვნივ იქნევს ჯოხს, ორი ფაქიზი ვიოლინოსკენ, — წკრიალებდეს ყველაფერი.

— ნამცხვარს მე დავაცხოვთ, — ოდნავ ყრუდ დაამღერა არფამ, — ქალებს.

— გაიხარე, სალომე, გაიხარე! ღმერთი შეგვეწვევა, ქალებო, არაფერი დავიზაროთ, მადლია!

ნაზად, შეწყობილად ახმიანდა ორკესტრი. მელოდია სევდიანი და ოდნავ პათეტიურია. ნუხან, ჩივიან საკრავები, კვნესიან...

ნაგუნდავები ბავშვები შემოგროვდნენ ეზოში, ლოყებდნითლებული, დათოშილ-გახურებულები ერთდროულად. ორიოდ წუთით მოთოკილი, დამორჩილებული ხალისი და მხიარულება მაინც უსხლტებათ ტურის კუთხეებში, თვალბეჭე, აცმუკებულ ხელ-ფეხში...

აირია ორკესტრი, გაიფანტა სევდიანი მელოდია. დაფაცურდნენ

ქალები: — კისერში გაყრია თოვლი, ბიჭო, რას ჰგავხარ!

— დედა, ჩემი სიკვდილი! გაყინული გაქვს ლოყები სულ, სახლში გაიქეცი, დედიკო!

— ქუდი რატომ არ გახურავს, შვილო!

— სად იყავი, გოგო, მოგკლავს ბეზიაშენი!

სიცოცხლე კოცონად აგუზგუზდა ერთბაშად სიკვდილის ნაფეხურებზე, თითქოს მინავლულ ცეცხლს ნავთი მიასხეს...

... კაცები მარანში შეგროვებულან. იაფფასიანი სიგარეტის მყარალი კვამლი ერევა თოვლის სუსხიან სურნელს.

ასწლოვანი საწნახლის თავზე არყიანი ბოთლი დგას, თონის პური დევს — ნახატია. თლილი მინის პატარა ჭიქები უჭირავთ ხელში.

— აცხონოს გამჩენმა ღმერთმა, — ამბობს ერთი, ცოტა ხანს ფიქრიანად დასცქერის ჭიქას და გადაჰკრავს.

— აცხონოს, ნათელში ამყოფოს, — გადაჰკრავს სხვებმაც.

თოვამ იმატა. ჭის გვერდით მიმჯდარი შავი ძაღლი წამოდგა, დაფიქქული ბენვი შეიფერთხა და ფარდულში შემოილაღა, საწნახლის ქვეშ შეიყუჟა, თავი წინა თათებს დაადო და კაცებს ამოხედა. აწყლიანებულ თვალბეჭეში მსოფლიო სევდა ედგა.

— ვისია? — იკითხა ერთმა.

— ჩემი, — თქვა მეორემ, — ასე დამდევს საცა წავალ.

— ჩემი ქალზეა შეჩვეული, დაყვება ფეხდაფეხ, — მესამემ.

— თვითონ შეუჩენდი, რო ვიცი შენი ამბავი, — მეოთხემ.

ხმადაბლა ჩაიხვიხვიანეს, აფრუტუნდნენ.

— ჰე, საქმეს მივხედოთ, საქმეს, — პირველმა, — ქვეყანა საქმეა!

— რაღა საქმეა ამდენი, შე კაცო! მტერი და ავი, საფლავი, სასახლე, მოგვარებულია ყველაფერი. ზურია და კოტიკო თევზზე არიან წასული და ეგაა, ქალები კი აკეთებენ თავისას.

— ამას უყურე! ბიჭო, მაგიდები და სკამები გადმოსატანია, ბრეზენტი გადასაჭიმი, დენი გადმოსაყვანი...

— ეგ კიი...

— აბა, ცხონებულის გაცოცხლება არ დაუვალეზია ჩვენთვის არავის...

— ჰე, ერთი ცვთქვით და...

ჩამოაწკრიალეს ერთი ცაჭა: — შეგვენიოს, ჯანი მოგვეცეს, გაძღობა.

გადაჰკრეს. ნაიტეხეს თონის პურის ლუკმა. ხელები, ცხვირები დასწითლებიათ, ფეხს ინაცვლებენ მალიმალ.

სულ აქვე, სულ ახლახანს ჩავლილი სიკვდილის ნაკვალევს თოვლი გამალებით ფარავს, ფაფუკი, ბრჭყვიალა თოვლი — ლამაზი, მსუბუქი ნუგეში და თავის მოტყუება...

თუ ჭირდება შეუნიღბავი სიმართლე მკითხველს? დავაზუსტებ: საზოგადოების ნაწილს, ვინც მკითხველად ჯერაც ვერ შედგა. თორემ მკითხველთან ამის ახსნა არ გჭირდება. ეს უსიტყვო შეთანხმებაა, დავაკვირდი, ახსნას არასდროს ჰქონია აზრი. ვამბობ: რამდენად ჭირდება-მეთქი სიმართლე იმ შეუვალ -ზოგადობას, აზროვნებაში ჩაკერული სტერეოტიპით, ვისთვისაც ლიტერატურა მხოლოდ ფრაგმენტია საკუთარი გამხელილი ნაკლისა, სარკეებიანი დარბაზი, თვალშისაცემი. მხილება სხვის ეზოსკენ მომზირალის, ვისაც ნაგავი გაუტანელი დარჩენია საკუთარი ეზოდან, ვინც, საგულდაგულად მაღავეს. რისი ტკბილსურნელებაც თავს - ბრუსგახვევს. შეგახსენებს. თუ ამ დალოცვილ (სტერეო)ტიპს სასახლეში სტუმრად ეწვევი.

აი, მკითხველმა, რა თქმა უნდა, ზუსტად იცის, რომ მე „პირთან საქმე არა მაქვს“, როგორც ჩემს უკვდავ ნინამორბედებს.

ვთქვი, -მეთქი: ჩემთვის შემოქმედთან სახლს ვერ ვიშორებო და რაკი მოიაზრება, ეს თავისთავად გულისხმობს: აქ ვერ იქნები (თავ)დაჯერებული. ვერასოდეს მიუსადაგებ რამე მიჩნეულ ფორმულირებას. მით უფრო, თუ ისეთ მრავალმხრივ, ამოუწურავ მწერალს ეხება, როგორც ოთარ ჭილაძეა. ამიტომ ვფიქრობ, ამ შემთხვევაში ერთადერთი, პირობითად სწორი, კუთხე, მხოლოდ ჩემი ხედვის კუთხეა. მხოლოდ ჩემი პოზი-

ცია — ტექსტის აზრობრივ და ემოციურ მხარეებთან მიმართებაში. ეს არ იქნება ხელაღებით კარგი ან ცუდი. არამედ უფრო: არსებული.

ოთარ ჭილაძე არ არის ის მწერალი, ვისაც თვალის ერთგადავლებით გადაიკითხავ. არა, მე სიმარტივის გენიალობას კი არ ვაკინებ, როცა ნიჭთან მისი ნაზავი მართლაც საოცარ საგანს ქმნის. ვთქვათ, ფიროსმანის ან ვაჟას შვლის ნუკრს. ეს სინათლის სულ სხვა მხარეა. მაგრამ როცა საქმე მკითხველის შრომას ეხება, აქ ეს თვისება უნდა გაგაჩნდეს. სამაგიეროდ, მე მომწონს მისი გაუწყვეტელი აზრის ჯაჭვები მოულოდნელი გაუთვლელიობით, რაც, ღმერთმა იცის, სად მიგაყვანს, თუ ფხვდაფხვ მიყვები მის თან-მიმდევრობას: მისეულ ალიტერაციებს, ომონიმურ შესატყვისებს, მკაცრი პროზისთვის უცნაურად, პოეტურად შეუსაბამოს; რთულ სინტაქსურ ფორმებს შინით დამოკიდებულებებს თუ გულითადად ჩაუღრმავებები, ყველა სარკმელს ზერეულად თვალს კი არ მოკრავ მხოლოდ, — მიეახლები, გადახედავ. ეს ისეთი დამაბნეველი ემოციაა, რაც მკითხველს თუ შეგიპყრობს, როცა სწორედ, აი, ამ წიგნს მიაგნებ, რასაც ეძებდი.

ეს რომანი არის „გოდორი“, ალგორითულ-გროტესკული ზოგადი კრიტიკრიუმე-დარეჯან სუმბაძე

„ერთადერთი მშობლიური სახლი“

შთაბეჭდილება ოთარ ჭილაძის რომანზე „გოდორი“

ბოთ. თუმცა ასეთი დაკონკრეტებაც პირობითია. სათაური, მეტაფორული შესატყვისი, სამწუხაროა, რომ „ერთადერთ მშობლიურ სახლს“ გულისხმობს, რაც ბავშვობის ადგილის და დროის კონკრეტულ მოცემულობას ესატყვისება. ვინმესთვის რაც შეიძლება ყოფილიყო, მაგალითად, ზღაპარი, წიგნი. მაგრამ მთავარი პერსონაჟისთვის (რომლის გენეალოგიური შტო ჩვენ თვალწინ თითქმის საუკუნის მონაკვეთს მოიცავს) ის იქცევა მეტაფორულად განზოგადებულ საერთო სახედ. და თუმცა მის შთამომავლებს თანდათან მეტად სრულყოფილ ტექნოლოგიურ დროებში მოუწევთ არსებობა, მიუხედავად ამისა, ის დარჩება მათთვის მუდმივად „ერთადერთი მშობლიური სახლის“ ალგორითად. ეს საუბრელი გენეტიკური ნიშანია.

მეტყველების ეფემერისტურობა, რაც უმეტესად ქვემდებარის შემთხვევაში ნაცვალსახელის მიერ სხვა სახელადი ნაწილის ჩანაცვლებით გამოიხატება, ქმნის სტილურ თავისებურებას: სამსჯელო თემის განზოგადებას. თითქოს სადაც გეკარგება ქვემდებარე, მაგრამ ამბავს „შესწევს უნარი“ მიესადაგოს, გაპიროვნდეს შენეულ შთაბეჭდილებებთან. აქ ამ ტიპის იმპროვიზაცია ბუნებრივია. ეს მწერლის საშუალებაა, ასცდეს ვიწრო კონკრეტულ და სიტუაციურ მინიშნებას, იქცეს მეტად მრავალსიმოცველად. ხოლო მრავალსიმოცველობა მასთან, როგორც ფოლკნერთან, როგორც მარკესთან, არ გულისხმობს მეტყველების სიჭარბეს, როგორც სტილურ ნაკლს. ეს არის მწერლის უნართაგანი, რაც რუსთაველის გაგებითაც, გამორჩეულ შემოქმედებს ხელეწიფებათ.

ლიტერატურული ავანტიურა, რაც თემატური თვალსაზრისით ევროპულ რომანს წარმოშობის პირველივე საფეხურზე ახასიათებს, აქ აშკარაა: ზერეალიზმის საბურველით, წარმოსახვისა და ჰალუციაციების ქვეცნობიერი ნიაღვრებით. სიზმარ-ცხადის, მკვდარ-ცოცხლის, დროის და ადგილის გაურკვეველი მოცემულობით. „გოდორი“ სიურრეალისტიკური რომანია. თვალწინ იშლება, ყალიბდება, ინგრევა და მეორდება სინამდვილე, ყოფის მრავალფეროვნებით, სიუჟეტებით, პერსონაჟთა მეტყველების დიფერენცირებული, მრავალმხიანი მოცემულობით. ეს აჩენს ნდობას მწერლის მიმართ, ხდება დამაჯერებლობის საფუძველი, საიდანაც მკითხველს გიჭირს თავის დაღწევა კარგახანს. ეს არაფრით გავს დამამბეჭებელ ემოციას, არამედ უფრო — დამაფიქრებელს, შემამოფრთხელს, და რაოდენ აბსურდულადაც არ უნდა ჟღერდეს, სამადლობელსაც. არა მარტო ღმერთის, არამედ — გარენარი კამელისაც, როგორც

მაპროვოცირებლის, ან: გამალიზიანების, „რომლის გარეშე მარგალიტი არ იბადება არც ბუნებაში, არც ლაბორატორიაში“. ხოლო ქალაქად გადატანა ეტაპია ამის შემდგომად, ოღონდ სწრაფად და სრულად, რისთვისაც ორი რამაა საჭირო მხოლოდ: ცოცხლად დარჩენა და შეჩვეული წესრიგის ხელშეუხებლობა, რომ თავიდან ავიცილოთ მკვეთრი იმედგაცრუება იმ ლუდოვიკო ბოლონიელით, რომელსაც „საქართველო თავის ადგილზე აღარ დაუხვდა“, ანუ, ნაცნობი საქართველო — რაინდული, კეთილშობილი. მაგრამ ამოდ როდი უვლია. ის იწყებს ამბავს, რაც ჩვენ თვალწინ მითოლოგიურ ამბად უნდა იქცეს, რომ მეგრე, რწმენის სფეროდან რეალობაში გადმოსული არცთუ საოცარ ამბად დაბრუნდეს. იმ ამბად, რაც თავს გვეხვევა, ავსებს ჩვენს ყოფას, მოჩანს ხშირად გაუსაძლისად. ეს კულტურული კოდი, ნაცნობი გამოცდილება, მკითხველს ქმედით მონაწილედ აქცევს ამ ამბის, რაც მიზეზი ხდება ჩემ მიერ ზემოთ ნათქვამი ფორიაქისა, საიდანაც მკითხველს გიჭირს თავის დაღწევა მშვიდად, ვიდრე თვალწინ ლეგენდა ყოფით ამბად გადაიქცევა, დესპანი — შემოიღო პაციენტად (თუ, მით უფრო, პაციენტის მორიგ ჩვენებად). ეს მწერლის ყოვლისშემძლეობა ანალოგია პროცესისა: კლასიკა

უნდა იქცეს მოდერნად; რაინდი — ქარს მიდევნებულად, ანუ პოეტად; ფასეულობა — გადაფასდეს.

ეს წიგნია, რაც აღწერს უკვე მომხდარს. უკვე ჯერაც მოსახდენს, რამაც ეს-ესაა ვმონაწილეობთ. რაც დამაბნეველ რეალობად გვეხვევა ირგვლივ. რასაც შემოქმედი თვალს სულ მცირე ერთი თაობით ადრე მანაც ხედავს, რაც აშკარაა. ამ პატარა სატრანზიტო ქვეყანაში, რომლის სტატუსსაც უცხოურ სახლებსა და სასახლეებში ადგენენ დიდი ქვეყნების წინამძღოლები და კარნახით შედგენილი დეპუტის ტექსტად უგზავნიან: „რომი კეისრის მოლოდინშია“, რომ სამადლობელ პასუხად უკან დაუბრუნდეთ: „თბილისის თავზე (შესაბამისად, რომის) ფერის დროშა ფრიალებს“.

კარიერა, ცოტა არ იყოს, სახარბილო რამედ როცა იქცევა, როცა სიკვდილის პირას მყოფი ქვეყნის მიმართ აშკარა პატრიოტულ გრძობას აღვივებს. აი, იმ გრძობას, რომელიც მეგრე ემიგრაციაში, სამშობლოდან სიმორცხე, უცხო ქვეყნის ზეცამ უნდა დანამოს და გამოაცოცხლოს. რომელზეც მეტად დამაჯერებელია თუ ნოსტალგიის საბურველიდან ილაპარაკებ: როგორ გიყვარს შენი სამშობლო, რა უზადო პატრიოტი ხარ.

მაგრამ მანამდე ქვეყანა უნდა დაინგრეს და გადაკეთდეს სხვა რესპუბლიკად „განუსაზღვრელი ვადით“ და „ჯიბიდან გაკარდნილ მანანალებს, ბაზრის თაღლითებს, სადგურის ჯიბიერებს, გენეტიკურ ლოთებსა და მკვლევებს ბაზრის მოედანსა თუ სადგურის პლატფორმაზე სახელდახელოდ გამართული ტრიბუნლიდან“ შემართებით მოეწოდოს: „ვისაც ტანინიანი ღვინო და ხალიანი ქალები გიყვართ, უკეთეს ადგილს ვერ იპოვით ქვეყანაზე“ და სათავე დაელოს აქვე გოდორის კაცის „სისხლიანი დინასტიის წელთაღრიცხვას“, კამელისა თუ ჯუღაშვილის სიბერეში ზრდილობიან დედა კეკეთა შემთხვევითი ნამიერების კაცთმოძულე მოღვაწეობას. ოღონდ მანამდე ბავშვმა ის უნდა ნახოს, რაც მას უნდა ენახა გოდორის მიღმიდან, მისი უდაო, „ერთადერთი მშობლიური გარემოდან“, „ერთადერთი მშობლიური სახლიდან“, „თუკი რასაკვირველია საერთოდ გააჩნდა ამგვარი გრძობა, თუნდაც გოდორის მიმართ. თუმცა, როგორც თვითონ ამბობდა, არაფერი მონატრებია ისე, როგორც გოდორში გატარებული დრო“.

განსხვავებით დიოგენე სინოპელისგან, ის სისტემური წესრიგის მონაწილედგეკი არ ყოფილა, ან არქეტიპულ საწყისებს კი არ მიეღწეოდა, არა, ბედის თუ შემთხვევის წყალობით გახდა გოდორის მკვიდრი, რომელშიც მზეც ისე აღწევდა, როგორც ჩრდილი. და რომლიდან დანახული ფრაგ-

მენტები, ბავშვობის შთაბეჭდილებები, რაც მთლიანად კინძავდა მის ერთგვარ ბავშვობას, არცთუ სახარბილო ჩანდა. თუმცა ამას არ შეუშლია ხელი ისიც გამხდარიყო იმ მსოფლიოს მოქალაქე, რასაც მუდამ ქმნიან ისინი. შესაბამისი იმ მსოფლიოსი, რაც, როგორც ერთგვარ გაფრთხილებად, აკრძალვად, ხმად, ყველა სულიერს უნდა ესმოდეს, რომ აღარასდროს განმეორდეს.

ეს სხვა ხილვაა. მისი მჭკრეტელი კონკრეტული სუბიექტია, შემგრძნობია და აღმომჩნია, მიღები გარე სინამდვილის, რასაც ის სწორედ იმ კრიტიკრიუმებით იღებს და აფასებს, რაც მასშია ჩადებული წინაპირობად, გენეტიკად, აღზრდად, მოცემულ სინამდვილედ.

სინამდვილე კი ამაზრზენად საშინელია: ბინძურია. ლოგიკური სათავე რაჟდენ კაშელის ნთქმის და განაგებების ბრმად, ალაღბედზე მოხობილად ოდისეისას საკუთარი უმდაბლესობის მწვერვალისაკენ. სადაც დრო, სივრცე, ნიდაგა, ხელისშემწყობი, წამახალისებელ ფაქტორებად იქცევენ თავებს.

ბავშვობა მნიშვნელოვანი ნაკრძალია, რაც შემდგომი ქმედითი კოდების სიმბოლურ გასაღებებს ინახავს. ტოლსტოი ხუთ წლამდე დროს მეტად ხანგრძლივად, ფუნდამენტურად მიიჩნევდა, ვიდრე დანარჩენს — ხუთი წლიდან ღრმა სიბერედე. ბავშვობის ეგოს ანალიზს ეყრდნობა ფროიდის მეთოდი, ვინც აზროვნებითი ინდივიდუალობის საფუძვლად არა ფიზიოლოგიურ, არამედ ფსიქოლოგიურ განცდათა ფენომენებს მიიჩნევდა.

გოდორის კაცის მითის ცხოველმყოფელობა უნდა განსაზღვროს უმსგავსო თავისებურებამ, რაც კამელისის ყველა თაობის ერთგვარი გამეორებაა. ეს, საუკუნის ჯაჭვის რგოლები, მხოლოდ დროის კუთხით დახრილნი ერთმანეთის მიმართ, საერთოდ, ერთმანეთის სრულ ანალოგებს წარმოადგენენ. საუკუნე არაფერს ცვლის საკუთარი თავის გარდა. ის წარმოგვიდგენს რაჟდენ კაშელს ახალ-ახალ ეპოქალურ ნიდაგებზე. ზე-სასიცოცხლო უნარი მათი ადაპტირების უნარია. ეს შემდეგი და მსგავსი რგოლი რაჟდენის და მისი ცოლის, მასავეთ თავზე ხელაღების კაზაკი კლავას ნაშიერია. „რაც თავი ახსოვს“, იმ ხილვების დემონსტრირებას ახდენს მთელი, და შემდგომი ცხოვრებისას. გენეტიკური და აღზრდითი კოდი რეალიზდება დროის ახალ მოცემულობად. ქვემარტი ბოლშევიკისთვის, მისთვის „უბრალოდ სულ ერთი იყო, ვის სისხლს დაღვრიდა. რადგან ამქვეყნად ყველაზე ძალიან სიკვდილის შიშით წამხდარი ადამიანის ცქერა უყვარდა და ადამიანის სისხლი სწყუროდა განუსყვეტელი“. ღრმა ბავშვობიდან, როცა ნახევრად მძინარს მამა მის მიერ დახოცილი გვამებით სავსე მანქანის ძარაზე სვამდა, „ასე ვთქვათ, გამოსანრობად“, „მეგრეების გასაკაჟებელი“, „გვამის შიშის დასაძლევად“. მასაც კი არ ეშინოდა, მოსწონდა კიდევ ამაზრზენად სახეგაფითრებულ გვამებზე ხტუნვა და ფეხქვეშ თითქმის შედეგებული სისხლის ტბორში ჭყაპაჭყუპი, რაც სახეს „ნახად, სასიამოვნოდ უწინსვლავდა“.

თავისებური მორალური სახის უწყვეტობა, რაც ახალი სიცოცხლის უნარს ავლენს ყოველ შემდგომ ნიდაგზე, ერთგვარი მითის საბურველი იმოსება და საკუთარ რიტუალურ შინაარსს მხოლოდ ახალ-ახალი, გენეტიკურად და არსებითად მონათესავე, პერსონაჟებით იმეორებს.

ქალებიც შესაბამისი ღირსეულობით ავსებენ გოდორის დინასტიის მოზაიკურ სივრცეებს: კლავა, ქეთუსია, ფეფე, ლიზიკო.

კენინა ქეთუსია მიხილ ჯავახიშვილის მარგოს მონათესავე სახეა. არისტოკრატი, მოხდენილი, ფერმკრთალი, დახვეწილი. მისი ბედის დამსხვრეული მინანქარი კიდევ ერთხელ ქმნის ანალოგს წინამორბედის დაუფინყარ პერსონაჟთან. ის ლოგიკური სამსხვერპლე თუ სამიზნეა მასზე მონადირე ბედისთვის. ჯაყო ჯიჯაშვილის ანალოგი, ანტონ კამელი, მშვენიერი ქეთუსიას გარდასული ბედნიერების ნასახლარზე აგებს საკუთარი მომავლის კოშკს. მისი ხელით იხოცებთან მის მიერვე „ხალხის მტრებად“ შერაცხული მამა და ქმარი ამ ქალისა. ნათავადარი მამამისი ხელჩაქნეული დასცინის და ამბობს: „როცა შენისთანა ნაბიჭვრები დაეპატრონებინ ქვეყანას, თავმოყვარე კაცს იქ ნამდვილად აღარ დაედგომებაო“. სამაგიეროდ ქმარი, უცხოეთში განსწავლული ვეპილი სიკვდი-

ლის წინ ენინააღმდეგება ჯალათს, ვინც მიზნისკენ მიმავალ გზაზე ამართლებს ყველა საშუალებას: მოგვიანებით რომ ეახლოს ქალს და ხელის თხოვნამდე უგულვრფელად უტიფრობით აღუნეროს მისი ორი ახლობელი ადამიანის უკანასკნელი მძიმე წუთები. და ეს იმ ქალს, ვისი გონებაც წარმოსახული გზის უმცირეს ნაგლეჯს ეყრდნობა. დანარჩენი ყველა გზა და არჩევანი სულ ერთია, ამ წუთის მერე რომელ მხარეს გაგრძელდება. თვალს გაუხსნორებს ნაგანის ლულის სივარდილეს. უხანგრძლივი მკვლელობის აქტს, თვითმკვლელობას. ცხოვრების ცირკის ყველა ნომერზე საინტერესოს. ის სამიზნედ ყოფნას ვერასგზობ ასცდება უკვე. არც შეცდება. ეს ცხოვრების ლოგიკური ეტაპია — სუფთა სისხლის გაქარწყლება, გაზავება გოდრის მოდგმის გენეტიკასთან, (ხელ)ახალი რაჟდენი კაშელის დასაბადებლად. ეს გროტესკული პასაჟები, თუ განცდითი კონტრასტების მონაცვლეობა, მკითხველს უქმნის განწყობის ისეთ ემოციურ კულმინაციას, რომლის იქით გაუთვლელია წარმოდგენა: სხვა მეტი რაღა უნდა მოხდეს! რაც ხდება, რაც ასე მსგავსია სინამდვილის. ეს ასეც უნდა ყოფილიყო. არისტოკრატი ქეთუსიას უპროტესტო არსებობა დამონების, შეურაცხყოფის წინააღმდეგ, ბუნებაში არსებული გარკვეული სახეობის გადასარჩენად სისხლის გადასხმა, „გოდრის მოდგმის“ ცხოველისთვის სულის დათმობა, არსებითად ეს ასეც იყო. ხოლო მოდგმის პატრიარქი, „უკვე ბიუსტად გარდაქმნილი“ დგას მშობლიურ სოფელში, როგორც უკიდურესი ემოციების სამიზნე და კვარცხლბეკიდან ბოლშევიკური მოთმინებით იტანს დედის გინებასაც; ნერწყვით დამბალი, შუბლზე მიჭყლეტილი მხრჩოლავი ნამწვის სიმწარესაც დრომდე, ვიდრე კვარცხლბეკიდან ძალაყინით გადმოაგდებენ.

„მაგრამ რაჟდენი კაშელი პიროვნება კი არა სისტემაა, გნებათ, ზღაპრული დევის თავი — რამდენჯერაც არ უნდა მოკვეთო, მაინც ამოვა, ზუსტად ისეთივე და თანაც ახალი“.

აქ მითი ახალ ცხოვრებას იწყებს: რეალობაში სახლდება, ჩვენს გაურკვეველ რეალობაში. რაჟდენი კაშელი, მოხერხებული რეპტილია, ქამელეონის ადაპტირების მკვეთრი უნარით, მოცემულობის ყველა ხელახალ ნიადაგზე ახერხებს შექმნას შესაბამისი მყარალი ეკო-მდგომარეობა. ის მოდერნისტული ადაპტირების მაღალ უნარს ფლობს: „სხვათაშორის, საკუთარი რძლის დამორჩილება და საკუთარი დედაქალაქის აღება, თავისი სიმძაფრითა და მნიშვნელობით, ერთმანეთის ტოლფას მოვლენად აღინიშნება ალბათ კაშელების საგვარეულო მათიანეში და ყველაზე ნათლად დაადასტურებს პაპისა და შვილიშვილის სულიერსა და ხორციელ ერთიანობას, ერთნაირობას... აღინიშნება ისიც, პაპა და შვილიშვილი, მართალია, სხვადასხვა დროს სხვადასხვა გზებითა და საშუალებებით, მაგრამ ერთნაირი სულისკვეთებით აღგზნებულნი და ერთი ჟინით შეპყრობილნი რომ მიისწრაფოდნენ თბილისისკენ: დასაპყრობად, დასარბევად, დასამორჩილებლად...“

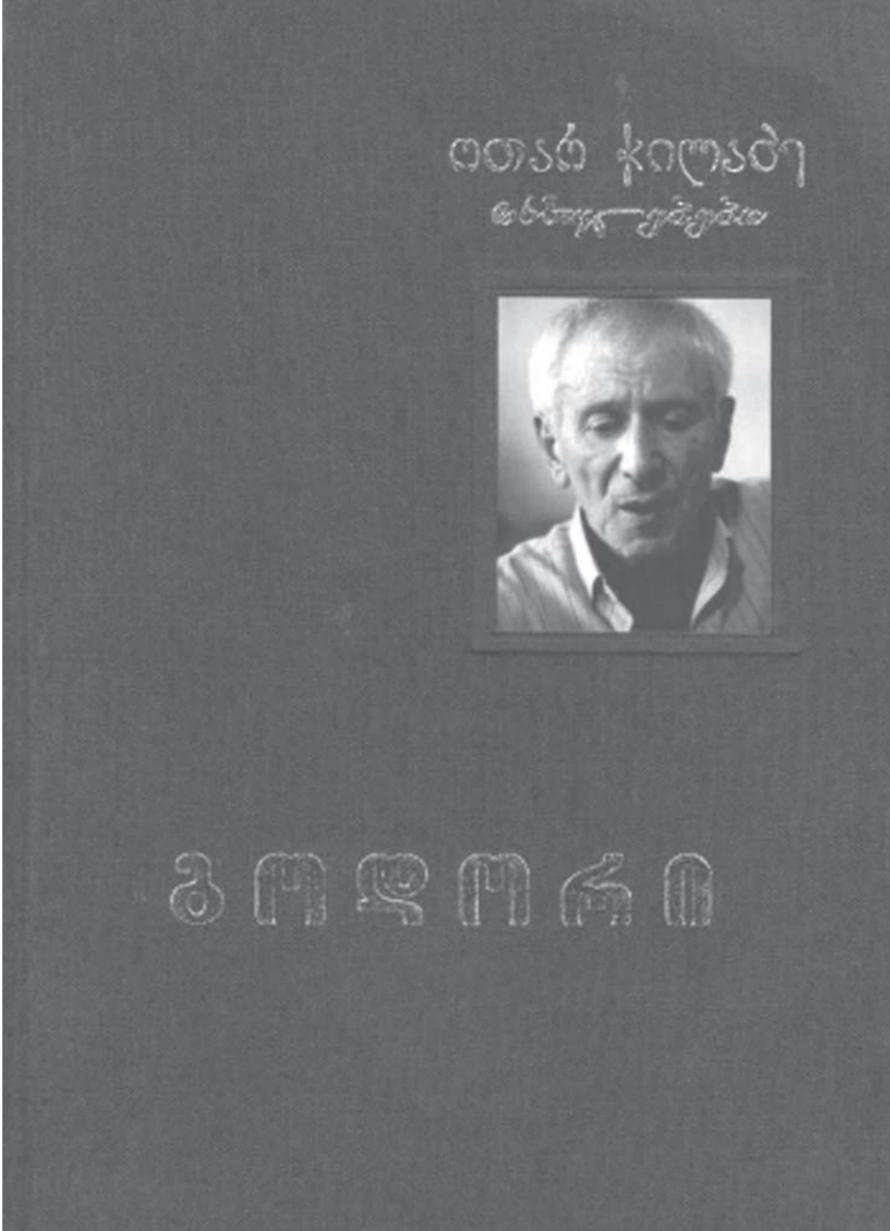
მას უნარი აქვს ყველაზე ძნელად საარსებო რეალობაში მყარად დასახლდეს, გაიდგას ფესვი, განეწვოს და კეთილშობილის მშვიდი პოზით შეურაცხყოფს ყველაზე სუფთა, რასაც დღემდე ხელის გულზე ელოლიავე: ოჯახი, რწმენა, ახლობლები. ეს გოდრის მითიდან რეალობაში ასახული რიტუალია. რაჟდენი კაშელი ყველგან არის. ის ავსებს ყოველდღიურობას, ჩვენს ყოფნას, ჩვენს არსებობას. კეთილშობილის ხელგამონვდით ის ყველაფერს აუნმინდურებს. ის, ახალი რაჟდენი კაშელი, მხოლოდ თქვენს მორიგ მხარდაჭერას, აპლოდისმენტებს ელოდება.

იქნებ მიხეილ ჯავახიშვილი ზემოთ შემთხვევით ან უცაბედად გაგვახსენდა. იქნებ სიტყვამაც მოიტანა, „თითქოს რაჟდენი კაშელის მამა, უფროსი ანტონ კაშელი, დანა-ჩანგლით მიირთმევდა, ვთქვათ, მიხეილ ჯავახიშვილისა თუ ტიცინ ტაბიძის ხორცს...“ ღმერთო ჩემო, აშკარაა, მხოლოდ სიტყვამ თუ მოიტანა მოდგმა, რომელიც ამ შთამბეჭდავ ალეგორიულ სიმბოლიკას თავს ვერ დააღწევს. ამ მდაბიო არსებობისთვის სულად ყოფნა მეტისმეტად სანუკვარი სპულიური მდგომარეობა იქნებოდა. რა თქმა უნდა, ის ვერ შეძლებს გადალახოს ჭურბად ყოფნის მდგომარეობა. მისი მოდგმა გოდრის გარსიდან ვერ გამოვა. საფიქრალს კაცი -ჭამიობის საუკუნე კი არა, მთელი მარტოობის ასი

წელი აღარ ეყოფა. ფსიქოლოგიური დრამის ფონზე, სადაც ვნება მოიცავს და ეუფლება ადამიანური შესაძლებლობის ყველა მისაწვდომ სფეროს, ლოგიკურია, ჩნდებოდეს კითხვა, დარჩენი კი სადმე ეთიკური იდეალები? არა აზრის პათეტიკური დატვირთვით. არა. ეს აზრია, რასაც მწერალი პერსონაჟი გაახმოვანებს ამ ფონზე, როგორც გაფრთხილებას, შეხსენებას, რომ ჯერ კიდევ რჩება რაღაც საიმედო, დაუკარგავი. ელიზბარი, ლიზიკოს მამა, იმ ტიპის კაცია, როგორც მუდამ ღიმილს მოგვრის ყველა თაობის მონსტრს, რაჟდენ კაშელს, მისი არამატერიალური ფასეულობების და მიდგომების გამო. „გენეტიკური ანტიპოდი კაშელებისა“, როგორც თავად აცნობიერებს საკუთარ ყოფნას, ის ერთგვარად არამყარად მოჩანს ამ ფონზე. ელიზბარი მწერალია. შეეკეტა საკუთარ სახლში, „ნიჟარაში“, „მეორე სინამდვილეში“ და

ლი ვერსია თამაშდება. აქ, ერთი მხრივ, ყამარი (ლიზიკო) „ძველი ქართული ტექსტების მიხედვით კი არ მოქმედებს“ (რაც, „ცოტა არ იყოს გულსაც ტკენს მწერალს“)... და, მეორე მხრივ, ყამარის მამისა და ამირანის (ან ღმერთისა და იაკობის) შერკინების პაროდია თამაშდება, სადაც ხალხმრავალ არენაზე ელიზბარის შუბით (უღვთოდ) დაჭრილი, ტახად ქცეული რაჟდენი, მარადიული დებილი და ხეიბარი, „გამწარებული სამ ფეხზე ურბენს მოედანს“ და ბოლმინი შურისგებით ემუქრება მწერალს.

მწერლისთვის კი, ვინც სამყაროს კრებს საკუთარ თავში, ვინც „ნებისმიერ წერაკითხვის მცოდნე ადამიანში ეძებს თავყვანი მცემელს“, ნათელია, „ყველაფერი შეიძლება ჰქონდეს საერთო კაშელებთან — ოჯახიც, მინა-წყალიც, ჰაერიც, სისხლიც კი, მაგრამ არავითარ შემთხვევაში სიმართლე“. არადა მხოლოდ სიმართლეა საერ-

წერს ცხოვრებას კაშელების გამოუვალ საფიქრალბზე. „რა აზრი აქვს ადამიანურ სისუსტეთა აღწერას, თუკი არავითარი ზღვარი აღარ არსებობს დასაშვებსა და შეუძლებელს შორის... თუკი ადამიანი კი არ ეწირება საკუთარ ვნებებს, მისი ვნებები აღარ არიან ადამიანური... ამდენად არც თანაგრძობას იმსახურებენ... არც აღტაცებას იწვევენ, არც სიხარულს...“ თავისებური გაორება, ანუ „მეორე სინამდვილის შესაძლებლობა“, წერის უნარი, ერთგვარ გამოსავლად ქცეულა მისთვის გარემოში, სადაც ყველა მოცემულობით გადარჩენის ნიშან-სივი არ უნდა ჩანდეს. მისი ცხადიც იმ აბსურდულ-ირონიულ სიზმრებს აგრძელებს, სადაც ნებით თუ უნებლიედ თავს აფარებს გამოუვალი რეალობისგან. რომანში კი ასეთი სიზმარი სულ ორია: მშვიდობის და ომის. თავისთავად, ომის მდგომარეობა სიზმართან მიახლოებული აზროვნებით განზომილებას რაკი გულისხმობს, პერსონაჟის მონოლოგი საკუთარ თავთან ბუნებრივ სასიცოცხლო ნიადაგზე წარმოჩინდება. როგორც სიზმარში, ახსნილია გამაფრებული ქვეცნობიერი ხილვები ერთგვარ აბსურდებად. სადღაც მუდამ ჩანს საიმედო გამოსავალი. ოდესმე ყველა ომის ბოლო მშვიდობაა.

რაც შეეხება მშვიდობის სიზმარს, თუ შეიძლება აქ მშვიდობის ენოდოს რამეს, ომის სცენის წინმსწრება, სადაც ქართული ზღაპრის „ამირანის“ იმპროვიზირებუ-

ლი ვერსია თამაშდება. აქ, ერთი მხრივ, ყამარი (ლიზიკო) „ძველი ქართული ტექსტების მიხედვით კი არ მოქმედებს“ (რაც, „ცოტა არ იყოს გულსაც ტკენს მწერალს“)... და, მეორე მხრივ, ყამარის მამისა და ამირანის (ან ღმერთისა და იაკობის) შერკინების პაროდია თამაშდება, სადაც ხალხმრავალ არენაზე ელიზბარის შუბით (უღვთოდ) დაჭრილი, ტახად ქცეული რაჟდენი, მარადიული დებილი და ხეიბარი, „გამწარებული სამ ფეხზე ურბენს მოედანს“ და ბოლმინი შურისგებით ემუქრება მწერალს.

მწერლისთვის კი, ვინც სამყაროს კრებს საკუთარ თავში, ვინც „ნებისმიერ წერაკითხვის მცოდნე ადამიანში ეძებს თავყვანი მცემელს“, ნათელია, „ყველაფერი შეიძლება ჰქონდეს საერთო კაშელებთან — ოჯახიც, მინა-წყალიც, ჰაერიც, სისხლიც კი, მაგრამ არავითარ შემთხვევაში სიმართლე“. არადა მხოლოდ სიმართლეა საერ-

თო ამ უკიდურეს, კონტრასტული მოცემულობით გადავსებულ რეალობაში. არგუმენტი ყველას ერთი აქვს: მსაჯულს და განსასჯელს. არენაზე პირობითად იცვლებიან მსახიობები. ამ ოჯახურ შეერთებას, მწერლის სისხლისა ჯალათის სისხლთან, უნდა მოჰყვეს განმმენდა, ძველი ბოროტების ახსნა, ნათელი გზის დასაწყისი. მხოლოდ ეს გზა ესახება მწერალს მომავლად, საიმედოდ: „ასე იყო და ასე იქნება, გინდაც ათჯერ გადატრიალდეს ქვეყანა. ასე იქნება, ვიდრე საუკუნეების მანძილზე დაგრავილი ისტორიული სიბინძურებიდან, ერთ მშვენიერ დღეს, პეპელასავით არ ამოფრინდება მათი საერთო სასწაულად გადარჩენილი და, რაც მთავარია, სამარადისოდ განმმენდილი სული...“

თითქოს ასეთი, ეპოქალური განზოგადების სიღრმის შემცველი, ამბები მუდამ, მარადიულ დროში რჩებიან და, ფაქტობრივ დასასრულის მიუხედავად, მუდამ მიმდინარეობენ. არსებითად არაფერი იცვლება თითქოს. წინაპრების აჩრდილები ცოცხლდებიან, მეორედებიან. რეალობის მიმდინარე რიტუალებში. ელიზბარი კი არა, თითქოს ექვთიმე ზის პარიზის ან ლუქსემბურგის მყუდრო ბაღში, მზეს ეფიცება. სხდომათა დარბაზებისა და წიგნთსაცავების ბინადარი, ვინც ბედმა „ემიგრაციის ეკლიან გზას გაუყენა, ხის ყუთებში ჩამწკრივებულ სამშობლოს სულთან ერთად...

უფროსი რაჟდენი კაშელის სიხარბესა და სისასტიკეს გაარდა მრავალგზის გარდაცვლილი, მაგრამ მაინც უკედავი, დაუღვეველი სამშობლოს ორმოცსაუკუნოვანი საგანძური“, აღარარსებული ქვეყნის ნივთმტკიცება, თუ სამხილი, დღეს იმ დაუფერებლისა, რაც წამდვილად არსებობდა. ეს ალუზია გამოკვეთს ელიზბარის მდგომარეობას ახალ დროში. მწერლის სამყარო სულიერი სამშობლოა, ესთეტიკურ ფასეულობათა გადარჩენის ადგილია, ნიადაგია მომავლისთვის. ყველა წუხილი, რაც მის სამშობლოს გადახდენია, თავს მის აზროვნებაში იყრის. მისი ნაწილი მჭვრეტელია და ნაწილი — მონაწილე. ეს ქმედითი ნაწილი გრძნობს, რომ მისთვის მოცემულ, ახალ რეალობაში მამისგან განწირულ და ცოლისგან ნალაღატეც ანტონზე ზრუნვა მისი მოვალეობაა. ის ცდილობს კიდევ. ამდენად, გარდაუვალია, მათი საერთო შთამომავალი სწორედ მწერალმა უნდა გაზარდოს. ეს ავტორის არჩევანია, ვინც გამოსავლად ამ გზას მიიჩნევს.

დეტალები არასდროსა შემთხვევითი ან უმნიშვნელო. შეიმჩნევა „ალვის ფოთოლიც კი, მამის გვამის გვერდით რომ ეგოდ იატაკზე“. აი, მსგავსი უცაბედი დეტალების მნიშვნელობას მოგვიანებით აცნობიერებ, როცა მწერალი გენიალური, მიკროსკოპული მგრძობელობით აღწახვავს ფაქტებს, რაც ამბავმა უნდა დატოვოს: „განა ხმელი ფოთოლი გვამი არ არის?! ვინ უნდა აგოს პასუხი ფოთლის მკვეთლობისთვის?! განა ისიც ვილაცამ არ მოკლა?! მართლმსაჯულებამ ჯერ უნდა ირწმუნოს, არაფერი რომ არ კვდება ამ ქვეყანაზე თავისით, არც ადამიანი, არც ფოთოლი და მერე გაარკვეოს რა განსხვავებაა რაჟდენი კაშელსა და ნებისმიერ ალვის ფოთლოს შორის, თუნდაც სარგებლიანობის თვალსაზრისით განსხვავება წამდვილად დიდია და თანაც ფოთლის სასარგებლოდ. ფოთოლი ჩიტისხელა ჩრდილს მაინც აფენს მინაზე“. ან კი ეს რა საოცარია, თუ მისთვის „ერთადერთი მშობლიური სახლი“ ალვის ხეა.

კარგი შემოქმედის ყველა ხელშეხება, ყველა ტექსტს, აქვს ერთი თავისებურება: რაღაც დოზით კოდირებული მხოლოდ მისთვის დამახასიათებელი გამორჩეული ხიბლი. ამისი დასტური, არ ვიცი, რა იქნებოდა უფრო მეტად, ვიდრე ოთარ ჭილაძის მთელი შემოქმედება, გამოვლენილი სიტყვიერი ხელოვნების ყველა შესაძლო ალგორითი: პოეზიის, პროზის თუ პუბლიცისტური წერილის სახით. ვამბობდი, „გოდორზე“ მეტად მისი სხვა წიგნი მიყვარს მეთქი. თუმცა, ფაქტის მიღმა, რომ ის მის ტექსტებს შორის არ არის ყველაზე უფრო ტკობისმომგვრელი, არის ფაქტი: ის შემზარავად საჭიროა, სამახსოვროდ, რომ არსებობს, აი, ასეთი საფრთხილებელი გამოცდილება, გაფრთხილება. რასაც თავს უნდა არიდებდე. ცდილობდე მაინც, არიდებდე. თორემ არსებულს, რაც ფაქტია, აბა, რას უზამ.

„ჯერჯერობით არც მსაჯული არსებობს და არც განსასჯელი. თუ არსებობს, ორივე ერთ, ძირგახვეტილი, უნიჩო და უიალქო ნავში ზის და ცხოვრებისგან წამხდარი, მორჩილად მიჰყვება დინებას. არ იცის, რომელი მერჩუხე გაიროყება ხვალ, ანუ, ახალს მოიგონებენ რამეს, თუ ძველი დაბრუნდება ისევ“.

მწერლის მიერ აღწერილი რეალობა უმეტესად მიმზიდველი ვერ იქნება. რაკი ის ხშირად ნაცნობ წუხილებს ამბურებს, როგორც რაღაც გარდაუვალს, თავდაუღწევს. შეუძლებელია გზიზღადდეს კელისა და სისხლის, ტყუილისა და ბოროტების სურათები, რითაც ჩვენი უახლოესი წარსულის ისტორია ისე აივსა, მწერალი თვალს ამაზე როგორ დახუჭავდა. ეს სამწუხარო, დამთრგუნველი რეალობაა. მე მემძიმება მისი ყურება. მე მას თვალს გავუსწორებ. მე მის შესახებ ვილაპარაკებ. მასზე დავწერ. გაგაგებინებ ყველას. ყველას უნდა ახსოვდეს. ეს არ იქნება სიამოვნებით მიახლება. ეს იქნება საავადმულო. როგორც გზა მეხსიერებისთვის. გამორჩეული უნართაგანი „სოციალური ცხოველისთვის“, ისწავლოს რაღაც მაინც განვილზე. და საკუთარ თავს ფიქრში მაინც გამოუტყდეს, რომ: არაფერია გაიძვერობით მოპოვებული წარმატების და კეთილდღეობის ბუტაფორია, თუ ახლობელ ადამიანს თვალი თვალს ვერ გაუსწორებს, თუ ხელი ხელჩაკიდების უნარს დაკარგავს. მწერლის ხმა ამას დაულალავად შეგვახსენებს.

ნინო, ირაკლი, ეკა,
 ანა, ტარიკო, სანდრო,
 ნინო, თამუნა, სალი –
 ხალხი, ყველაზე სანდო –
 განელილები დროში –
შთამომავლობის სტრიტი! —
 ბედნიერების განცდა –
 რომ მათ სწორედ შენ ზრდიდი!
 ნინო, ირაკლი, ეკა,
 ანა, ტარიკო, სანდრო,
 ნინო, თამუნა, სალი... –
 ხალხი, ყველაზე სანდო! —
 ლამაზად განელილი
 მარადიული სტრიტი –
 კმაყოფილება სრული,
 სიამოვნება დიდი!
 მემკვიდრეები ჩემი –
 ღვთიური განძი ჩემი!

მე ვერსადაც ვერ წავალ –
 მე მარად თქვენთან ვრჩები!

ყურამოკრული ლექსარომბი

— საქართველოს ცოფიანი ძაღლები მიუქსიეს! —
 საქართველოს საქართველო ჯოჯოხეთად უქციეს!
 რალა გითხრა ამის მეტი – შენც ჩემსავით უწყი ეს!

დამნაშავეს საქმეები თუმცა დიდხანს იძიეს –
 არაფერი გამოვიდა! შენც ჩემსავით იცი ეს!

ზოგიერთი მეფე ჩვენი სატანას დაუწყვილეს!
 ზოგიერთი პრეზიდენტიც! შენ ჩემსავით უწყი ეს!

— ჩემო ძმაო! ყველაფერი ასე კარგად თუ იცი,
 იქნებ მითხრა – საქართველო რად აპირებს სუიციდს!

პოსტკრიპტუმ

რაც გინდოდეთ, ის იფიქრეთ
 ორ გამომგულ-გამგულზე!
 მე? მე ხმა არ გამოიღია –
 მე, უბრალოდ, გავლექსე!

სამოცარი ცა...

არ ვთქვა? რა ვქნა: ჩემს ბათუმთან,
 ქობულეთთან, ჩაქვთან
 თითქოს ყველა ოცნება და
 ნატვრა ჩემი ჩაკვდა...

არ ვთქვა? რა ვქნა: სამშვილდესთან,
 ბებრისსთან და თმოგვთან
 თითქოს ყველა ოცნება და
 ნატვრა ჩემი მოკვდა...

...მაგრამ უცებ ცას ავხედე
 და მე დაფრჩი სახტად:
 მივხვდი — ყველა ოცნება და
 ნატვრა ჩემი ახდა...

სააჭვო ტირადა

— როცა კაცი საკუთარ თავს
 კაცის მოკვლის ნებას დართავს,
 იმ მოკლულზე ბევრად ადრე
 კლავს ის კაცი საკუთარ თავს...

ყველა სიტუაციაში
 შეიკავე, შვილო, თავი:
 კაცის მოკვლას ისევ ის სჯობს –
 იბოზე და ილოთავე...

ანხელა ხანდახან ზამოთ...

— როგორც აგერ ქადრებზე
 ცელოფანის პარკები –
 ჩვენც დავცარიელდებით,
 ნავალთ, ავიბარგებით...

ხსოვნას ვინ, რანაირად
 ან როდემდე შერჩება –
 ამას ჩვენ ან ვინ გვეტყვის,
 ან რად გვინდა, შეჩემა!..

ისევ რატომ დაიფარა
 ზეცა ღრუბლით შავითა! —
 მთვარე რატომ ჩავიდა!
 მთვარე რატომ ჩავიდა!
 დედაჩემი საცოდავი
 და ჩემი ბეჩავი და!
 მთვარე ისევ ჩავიდა!
 მთვარე რატომ ჩავიდა!

ტარიელ ჭანჭურია

...ლამარა და მე ათ ივლისს
 ვბრუნდებოდით ჯავიდან!
 უცებ, სულ რომ არ ველოდით,
 მთვარე ისევ ჩავიდა! —
 გზებს წყვილიანი წაეფარა –
 მთვარე ისევ ჩავიდა!

ნეტა რატომ ჩავიდა...

პირველი ჭიქა

გუჯა ბუბუტიშვილის სადღეგრძელო

ჭაშნაგირი ნამდვილი და ნამდვილი ექსპერტი –
 გრძნობს, როდის დულს ქართულად
 ეგ ღვინო და ეგ სპირტი!

როცა სძინავს, სიზმარშიც დააგორებს ამ კასრებს!
 რატომ გიკვირთ, სუფრაზეც თუ კანონებს ამკაცრებს!

ამბობს: გარდა მიწისა, ხომ მაღალი ცაც მეღის! —
 ჩვენც იმ გზების პოვნისთვის გვჭირდებაო სასმელი!

ზოგს – „კამიუ!“ მე კიდევ „გრემის“ სიმაგრე მინდა! —
 მტკიცე გრემის ციხეზეც! —
 „გრემი“ სწორედ გრემიდან!

ჩვენი სიამაყეა ეგ ღვინო და ეგ სპირტი!
 აქ – გუჯაა თამადა, მით უმეტეს – ექსპერტი!

— ჰკარი ნიხლი დედიკონას –
 მოუმატოს ცოტა ჭინთვას:
 თეთრი გინდა? – თეთრი ვარ-თქვა!
 ბიჭი გინდა? – ვარ ბიჭი-თქვა!

...როგორც წყალი უკვდავების
 ამოვიდეს ზღაპრულ ჭიდან –
 ამობრძანდა ბიჭუკულა,
 დაიძახა უცებ — **ჭიტა!**

გაიზარდა,
 ღვინო სვა და
 ქალი წვა და
 კარტი ჩითა...
 ჩვენ ვუყვარდით! ჩვენ გვიყვარდა!
 დარჩა კაცურ მაგალითად!

...მის კუბოსთან რაკი ვერ დგას
 მისთვის მკვდარი დედიკონა –
 დედის ნაცვლად მე დავუდე
 თავთან ვარდის დიდი კონა...

— როგორ არ მიკვირდეს ამდენი ტვირთის და
 ამდენი ტკივილის ამტანი ამ ტანის...

როგორ არ მიკვირდეს ამ სულის დაღლილის —
 ზედ ვირტუალური ტყვიების დახლილის...

როგორ არ მიკვირდეს! — სიცოცხლის მინურვილს
 გაძლება ხომ უნდა ამხელა სიძულვილს!

...მადლობა ძვირფას და წამებულ რძალს ჩემსას —
 წამებულ პოეტს და მის უჯრებს ვინც უვლის...

დაწყებითი სერკანტინი

სადღებრძელო

— ბიჭია თუ გოგოა თუ
 ქალია თუ კაცია –

გაუმარჯოს ყველას ერთად,
 ვინც ბრძანდება ცაცია!

ეჭვიანი ლექსარომბი

ერთად დასეირნობენ
 ის ბოზი და ეს ბოზი!
 ამ ტანდემს რომ ვუყურებ,
 მახსენდება **ლესბოსი!**

გამარჯობა შენი!

— მშვენიერო ქალბატონო,
 ჩემო მტრედო, ჩემო მართვევ,
 დაგიმადლებ — ბუნჩულა ხელს
 თუკი დღესაც ჩამომართმევ!

ხელჩაქნული ლექსარომბი

ერთი სული მაქვს, როდის მოგვკვდები
 და სამოთხეში შენთან მოვხვდები...

ქაპაცს ნიგნი ვაჩუა

— რა მოხდება, შენს თაროზე,
 ერთი ნიგნი ჩემიც იღოს!
 ოღონდ უნდა ნაიკითხო!
 თანაც ჩქარა! დია, **ციტო!**

საყვარლები

უხამსი ლექსარომბების ციკლიდან

სადღაც ბინა იქირავეს –
 შევიდნენ და იქერავეს!

ვაშა ირლანდიელავს

გთხოვთ, გაიხსენოთ, მცირე ერებში
 ვის ყავს მწერლები, თანაც ეგეთი:
 ჯონათან სვიფტი,
 ოსკარ უაილდი,
 ჯეიმს ჯოისი,
 სემუელ ბეკეტი!

ინფანტილური დიალოგი

— სამოთხეში როდის ანდა
 როგორ უნდა მოვხვდეთ?
 — ამისათვის, ჩემო კარგო,
 საჭიროა **მოვკვდეთ!**

რეალიკა ყველასთვის

— ჯერ მასთან კონიაკს ვსვამთ,
 მერე მას – **საჭესთან ვსვამთ!**

— გახსოვს? – შენ ატრაკებდი!
 მე ფეხს ფეხზე გაჭერდი!
 ვერაფრით ვერ მოგთოკე,
 არაფრით არ გაჩერდი!

რეკ-ლიკა

ცრუ სიმღერით, ცრუ ლექსით და იდიოტურ მაგ რეპით ვის ატყუებთ! ისე, ბლეფში მაგრები ხართ, მაგ-რე-ბი!

იუმორისკა კოტა ყუბანის თანხლებით

— დამიჭირეს, „ყ“* მომჭამეს, არაფერი გამიგია!

*** ცხოვრების წესი მეპურის – ცხოვრების წესი მეფურის!

*** მეძინა შენთან, და სიზმარში მეძინა სხვასთან...

ბოლო დღე

ფანჯარასთან მივიდა. დაინახა – გათოვდა. საწოლისკენ მიბრუნდა. დაჯდა. დაწვა. გათავდა...

ბოლო იმედი

— ნავალ, ამოვეფარები სამარეში დედის კალთას...

პოეტის დასასრული

გული, სავსე სიკეთით, გული, სავსე თაფლითა, შხამიანმა ისარმა სულ იოლად დაფლითა...

*** ოთხმოცი წლის თვალეში ჩავინვეთე მეცხრე ცა – კვლავ ავხედე მზეს, მთვარეს, დღეს მოფრენილ მერცხლებსაც...

*** ღმერთი? ღმერთი ისე მიყვარს, ისე ძლიერ მიყვარს – არ ვარ ღირსი? – სამოთხეში მაინც გადამიყვანს...

*** — შე ტრაბახა კარგო კაცო, ამას როგორ ვერა ხვდები: რაც არ უნდა მაგრა ხტოდე, ყელზე მალლა ვერ ახტები!

საკვარაულო პრობლემა

— ცხრას რომ ათი დააკლდება, ავთო თინას დააკვდება!

ხმით მოტირლის ლაქსაროგობი

— მინდა ვუთხრა სუყველას, თავის დროზე ვინც მენდო: რას ვაკეთებ? – ვზივარ და სულს ცრემლებით ვინმენდო!

დღეღამის რაჟიმი

— ნესადა მაქვს: დღის მანძილზე გულ და ნერვებდანყვეტილი – დარაჯივით ავდგე ღამით, ვიშრომო და... დავნვე დილით...

*** პრეზიდენტის პოსტს ეპოტინება! — მოკლედ, ერუსეთ-ეპოტინება!

*** — შენში ჰაერის უკმარისობას მე მგონი იწვევს უკმარისობა!

*„ყ“ – იგულისხმება ყური!

ქაპაპატი

— წავიკითხე! იქნებ მითხრა, რა გამოვა ლადავიდან! — ის გამოვა, რომ ამ ტანჯვას შენზე უკეთ გადავიტან!

*** ...მეც მათ მიპატიუებაზე სისხამ დილით ვდგებოდი – მაღვიძებდნენ კირკეგორი, კაფკა, კოკტო, კეპოტი...

*** საქართველო ბოლომდე გაატარებს ამ ხაზს! — მუდამ გვერდით ედგება ძმებს – ოსსა და აფხაზს!

*** — სხვა ცრემლი ფარისევლის და სულ სხვა მართლის ცრემლი! ...დღეს რა დღეა, იცი ალბათ – იოანე ნათლისმცემლის...

*** ვერ მოექცა იმ დღეს ზურა საკუთარ თავს მთლად კაცურად – მოისროდა საბანი და მცხეთის მინა წაიხურა...

შაბათი

ჟურნალები. რადიო. ტელეარხი. გაზეთი. ნიცმე. ჰაიდვეგერი. ორტეგა-ი-გასეტი...

*** შევცქერი ამ ბნელეთს, ჯოჯოხეთს, სკვარამს... ...მე ჩემი ქვეყნისთვის მინდოდა სხვა რამ...

გვიანი შემოდგომა

ჩემი ვარდები დაჭკნა ჩემი ჭადრები გახმა ჩემი მდინარე დაშრა იოლად გავალ გაღმა

*** მთლად მსოფლიო მწერლობაში გვაქვს ადგილი საპატიო – რუსთველით და აკაკით და ვაჟათი და საბათიო...

*** იმ წუხანდელი ქარიშხლის მერე ცა ახლა ისე მონმენდილია – თითქო დახვრეტას გვიპირებდნენ და გამოგვეცხადა მონმედ ილია!

*** დაქალი შემხვდა წელან ბავშვობის – გადავეხვიე, გადამეხვია... სულის ჭრილობა გადავუხვიე, სულის ჭრილობა გადამიხვია...

ჩაი, ჩაი, ჩაი...

დღეში რამდენს – ვუძლებ ტკივილს, დღეში რამდენს – ვიტან ჩეფირს – რა ძნელად და რა იოლად ვარსებობ და ვიტანჯები...

*** შენც სხვებივით ურევ – ხელს ოქროში ურევ!

*** ...მგონი უკვე დადგა დრო, მგონი უკვე შევძლებ —

ლოგინიდან გამოვძვრე და საფლავში შევძვრე...

*** „ვალაგებ უჯრებს...“ მურმან ლებანიძე

რომ არ შევმცდარიყავი და უკან რომ არ დამეხია – იქნებ ჯობდა: ეს ლექსები დამენვა ან დამეხია...

ბოლშევიკები

ყური სატანას მიუგდეს — სამშობლო რუსეთს მიუგდეს!

*** დალილი და დატანჯული ერის სრული აპათია ნურვის აფიქრებინებს, რომ ერმა ჯალათს აპატია!

*** ქართველი ერის სისუსტეები: შოთას წიგნი და სოსოს ტაეპი...

*** არა მარტო ხახუნით — ცეცხლი ჩნდება ქაქუნით!

მონოლოგა თვითმკვლელობისკენ

სამშობლოსთან თუ შეგექნა თავი სამართლებელი — გაიხსენე თოფი. თოკი. შხამი. სამართლებელი...

*** თოვს და თანაც ისე — გეგონება, არ თოვს, მაგრამ ჩვენს თვალს მაინც ახარებს და ართობს!

ჯალათი — სიტყვის კაცი

დაემუქრა, რომ სისხლს მისას დაღვრიდა! შეუსრულა! — შვილის თვალწინ დახვრიტა...

დაკრძალვა

ის, ვინც მხოლოდ ცხრა თვე იწვა დედამისის მუცელში, ჩანვა დღეს, სამარადისოდ, დედამინის მუცელში...

*** უცნაური წუთი... იღუმალი წუთი... ღვთაებრივი წუთი! — სექსი — დებიუტი...

დასასრული
დასაწყისი №118

ანა კორძაია-სამადაშვილის წიგნის სათაურია „მარიეტას გზა“ და, რა თქმა უნდა, მაშინვე ვიფიქრე, რომ ეს ბოლომდე გატყეპნილი ტრასა კი არა, სულის იდუმალებით მოცული ეკლიანი ბილიკი იქნებოდა. მოთხრობის ერთი ნაკითხვით ვერ დავდექი ხასიათზე მისი სიმცირის გამო. სულ ხუთი წინადადებაა, თუმცა პირველ წინადადებაში დაახლოებით 200 სიტყვაა. დანარჩენში ცოტა მეტი ან ცოტა ნაკლები. ნავიკითხე მეორედ და ძალიან მომეწონა, მაგრამ მაინც მეპატარავა და გადავწყვიტე მარიეტას მსგავსი პერსონაჟი სხვა მოთხრობაში მომეძებნა. ასე შემომეკითხა თუ ნამეკითხვინა (არ ვიცი, რომელი ჯობია) მთელი წიგნი. მისი მსგავსი ქალების მთელი გალერეაა: ირა, მარგო, ჟანი, რიტა, მართა, ნინა, სედა და მრავალი სხვა. თითქმის სულ უცხოური სახელებია, რამაც ცოტა გამაკვირვა. რა, ასეთი ნანა, მაკა, ეკა, ლალი, დალი არ გვყავს? თუ არ გვეკადრება... საბოლოოდ ნინა ავირჩიე. რატომღაც ბექა ქურხულის ბიჭები გამახსენდა და დავინტერესდი, რას აკეთებენ ანას გოგოები... ეს გოგოები თუ ქალები თავგადასავლების მოხეტიალე მაძიებლები არიან — რა ქნან, თუ სჭირდებათ და უამისოდ არ შეუძლიათ. რეალურ ცხოვრებაშიც ხომ ასეა, თუ სასურველი რამ არ მოდის შენთან, შენ უნდა მიხვიდე მასთან. ამ გზაარეულ ქალებს შორის არაფერია არის ბოროტი და მკვლეელი, სიძულვილიც კი სიძულვილის გარეშე იცინან. მხოლოდ ორი რამ უნდათ: იყვნენ ლამაზები და ძალიან უყვარდეთ შეყვარებულებს, მაგრამ არც ერთი არის და არც მეორე. იუმორის და და თვითირონიის მეშვეობით იბრძვიან გადარჩენისთვის („ნუ დარდობთ, გეთაყვა, ალერგია მაქვს და იმიტომ ვგავარ კოლოს ნაკებს“ ეუბნება მარიეტანინა (კინაღამ მათი საყვარელი ტანინი არ გამოვიდა?) ოფიციატს), და თუ საბედისწერო ბრძოლას აგებენ, ამაყად იკარგებიან, სხვამ არ უნდა დაინახოს და დაიჯეროს ის რაღაც, რაც ჩაიფიქრეს მათ არ უნდათ ცხოვრებადლაგებულ ადამიანებს დამსგავსონ, ჩვეული დღის რეჟიმით რომ არსებობენ. დიახ, არსებობენ და არა ცხოვრობენ. ასეთების უმრავლესობა პიროვნება არ არის. სხედან ჭაობში და ერთ ხმაზე ყიყინებენ. ამნაირები ხომ ქელების შემდეგ აღარავის ახსოვს.

ძებნა-ძებნაში ბოლოს „ნინაზე“ შევჩერდი, ხომ უნდა გამომეცნო, სად წავიდა მარიეტა. ამ ორ მოთხრობას ერთნაირი დასასრული აქვს. თითქმის... ერთი ასე იწყება: „ნინას დიდი მეგობარი არასოდეს ვყოფილვარ...“ მეორე კი — „ჩემი მეგობარი თუ არა, კარგი ნაცნობი მაინც, მარიეტა...“

თავიდანვე ვიტყვი, რომ მარიეტანინა პიროვნებაა, რაც იმას ნიშნავს, რომ ისეთი თვისებები აქვს, რომლებიც მხოლოდ უმცირესობას გააჩნია. თუ ჭრელი ცხოვრება აქვს, იმიტომ აქვს, რომ მწარე ლაღის მსხვერპლია. მარიეტანინა და სხვებიც სვამენ და უშვრი სიტყვებით იგინებინან, იგინებინან და არა აგინებენ, რაც იმას ნიშნავს, რომ ბოლმა და აგრესია ვერ იმარჯვებს მათზე. სხვა რა დარჩენიათ: „როცა უშნო ხარ, ობოლი და ხელფასსაც არ გაძლევენ, და შენმა კაცმა სხვა ქალი შეიყვარა, ისედაც ბევრი არაფერი გაქვს გასახარელი“. ჰოდა, იგინებინან. ეს ბილ-სიტყვაობა ზოგჯერ კიდევ უხდება სიტუაციას, მაგრამ ალბათ ჩამორჩენილობის ბრალია. მიმამჩნია, ზომიერება მაინც საჭიროა, ეს არც პერსონაჟის ღირსება უღირსობას დააკლებს რამეს და არც ავტორისას. შეიძლება ვცდები, რა ვიცი...

მარიეტანინას დარდს არც „რომაელთა ყოფის“ კითხვა შეველის და არც სიუზან ზონტაგის ესეების კრებულის, სადაც ალბათ (მოთხრობაში არ წერია) მხოლოდ „სხვისი ტყვილი“ ნაკითხვა. არც ჰელმუტ ნიუტონის ილუსტრაციების ყურება გამოადგებოდა, რადგან „ვოგის“ ფურცლებზე არასოდეს მოხდებოდა და არც ბავშვობაში ნასწავლმა უცხო ენებმა და ფრანგმა გადიამ გადმოიყვანეს ეკლიანი ბილიკიდან ტრასაზე. ეს უბედური, საბოლოოდ გაზასაცდენილი გოგო მაინც ბავშვით

მართალი და სხივით კეთილია. მასაც, როგორც მრავალ ადამიანს, დღევანდელი კვერცხი ურჩევნია ხვალნდელ ქათამს, მაგრამ მარიეტანინა შორეულ მომავალზეც ოცნებობს, შეყვარებულთან ერთად ზღვის პირას გარუჯვაზე, ლამაზ ქორწილსა და შვილებზე... სანაცვლოდ თითქმის ყოველთვის ღალატია. მიუხედავად ამისა კი არ ბოროტდება, ამაყად ეგუება ზღვს, როცა ისმენს: „რა ექნა, სოფო პატარაა, შენ კი ყოჩაღი ქალი ხარ და უჩემოდაც კარგად იქნები“. პასუხი იყო — „ნამდვილად“, მეტი არაფერი უთქვამს. შემოიხვია თავისი ინდური, ჭრელი თავსაფარი და მარტო წავიდა ზღვაზე (ასეთი ჭრელი თავსაფარი უგზო-უკვლოდ დაკარგულ მარიეტას დანატოვარ ნივთებშიც აღმოჩნდა). იქიდან გაძვალტყავებული დაბრუნდა, თვითონ კი ეგონა კარგად გამოვიყურებო და პირველად მიჩვეულ კაფეში იმ იმედით მივიდა, იქნებ შეყვარებული ენახა. საბოლოოდ იმედგაცრუებულმა ნინამ მალაზიამ ვალი გადაუხადა მას „ვინც მისი დიდი მეგობარი არასოდეს ყოფილა“, თვითონ კი „წინდა სამარცხვინოდ ჰქონდა დახეული“, თითებს შორის უსერავდა. რა ვიცი, ბევრი მოიქცეოდა ასე უანგაროდ? ის ხომ არასოდეს დაფიქრებოდა, რომ სიკეთეც ეგოიზმია (რას არ იტყვის ადამი-

მანანა ამირეჯიბი

წიგნის სათაური და მკითხველი

ანი), ჯერ თვითონ მკეთებელს უხარია, რომ ამას სჩადის და მხოლოდ ამის მერე უხარია სხვისი სიხარული. სწორედ ასეთი „ფერადი რეიტუზები, ზოგი უბეში და ზოგი თითებზე გამოხეული“ დატოვა თავის „მემკვიდრეობაში“ მარიეტამ, რომლის დაქალმა მოახერხა და მის „უკანასკნელ და რამდენადაც ახლა ვხვდებით, ერთადერთ სიყვარულს ცოლად გაჰყვა“ — გვიამბობს მოთხრობელი.

ამის მერე საბოლოოდ იმედგაცრუებულმა ნინამ და მთხრობელმა ერთად დალიეს. „ნიკოს გაუმარჯოს. ეგ არის ქართველი მამაკაცების არსებობის გამართლება, ჩემი ნიკოლოზა. მე როცა გავმდიდრდები, არ ვიცი, რას გაუკეთებ. რა ვიცი, ყველაფერს, სტიპენდიას დაჯინიშნავ...“ ოცნებობს ძმობილისთვის ნინა და უსურვებს, რომ ნიკოს „ჰქონდეს ნარმატება, ფული, დიდი სიყვარული“. მარიეტანინამ უმნიშვნელო მეგობრობაც იცის და მეგობრის გატანაც. ყველა კაცს ერთ ქვაბში არ ხარშავს. ღამე მთხრობელთან გაათია, საერთოდ არ დანოვდა, „დილით ჭურჭელი გაურეცხავს, ყვავილებისთვის ხმელი ფოთლები მოუძვრია“ (ხმელი, ანუ თავის ცხოვრებასავით ფუჭი, ამან კინაღამ ცრემლი მომგვარა, თან გულმაც რეჩხი მიყო) და ნასულა იქ, სადაც, დარწმუნებული ვარ, მარიეტაც წავა. მაინც სად წავიდა ნინა? „ოდესღაც მთიდან ჩამოხიდილი, ახლა კი სახლიდან ნამოდებული ბროლიანი ქვევით სავსე ზურგჩანთა შექლებ-

ისდაგვარად კარგად მოირგო და დაიძრა...“ ჩასასვლელისკენ. განგებ არ ვამბობ, რა ჩასასვლელისკენ.

ანდა სად მიდის მარიეტა? მანაც დატოვა „პლანეტის ლამის ყველა ზღვიდან ჩამოტანილი კენჭები და ნიჟარები“, ქარვის, ხის და მინის მძივები და წავიდა. „მრავალი მავნე ჩვევის მქონე, გაძვალტყავებული (ნინასავით) და საკმაოდ გრძელი ცხვირით დამშვენებული, ორი ათას შვიდი წლის აღდგომა დღეს გავიდა სახლიდან“ მძიმე და მოუხერხებელი ხის ჩემოდნით. ეს ყველაფერი დაინახა მარიეტანინას და მისთანების მიმართ ზიზღით გამსჭვალულმა „ფანჯრიდან თვალთვალის მრავალწლიანი გამოცდილების“ მქონე რეჟიმიანმა მეზობელმა კაცმა, რომელიც ხაზგასმით აღნიშნავდა, რომ გრძნობაარეული „მარიეტა რაღაცას ხმამაღლა მღეროდა და მთელი გზა თავისუფალ ხელს იქნევდა და თითებს ატაკუნებდა“. შთამბეჭდავი სურათია, დღისით-მზისით გამზირზე მიდის ახლგაზრდა ქალი, ცა ქუდად არ მიჩანია, დედამინა ქალამნად, თითების ტკაცუნით ხმამაღლა მიიმღერის, რასაკვირველია, ნასვამი. და რად გამახსენდა „მხიარული, ფეხშიშველი ბოშა ქალი სტვენით მიდის პორტის სანაპიროზე“? მარიეტანინას ნამდვილად არ ემხიარულება, მაგრამ

ფალ (ისევე ეს საეჭვო ღირებულების სიტყვა, ნეტავი თავისნება ხომ არ აჯობებს) ადამიანებს ვერ ვივინყებთ-მეთქი. მამ რატომ დაარქვა მისი სახელი „დაქალმა“ მარიეტას გაუჩინარებიდან ორ თვეში დაბადებულ თავის გოგონას, რომელიც, ყველას გასაოცრად და სამწუხაროდ, გარეგნობითაც და ზნითაც სცხნიას დაემსგავსა. ანდა რატომ არავის აძლევს მოსვენებას ორი რამ: რას მიათრევდა იმ მძიმე ჩემოდნით მარიეტა და რატომ შეიძულეს გამსენებლებმა თომას ბერნჰარდის „ერთი გზა“, მარიეტას გზა. იქნებ იმიტომ, რომ მარიეტაც, ალბათ ამ ავსტრიელივით მარტოსული, ყიამყრალი და ჭლექიანი იყო, თუმცა მოთხრობაში ამაზე არაფერი წერია.

წავიდა მარიეტა ხიდთან, მდინარის ჩასასვლელისკენ. იქ ნინა უცდის (ჩემს ფანტაზიაში), ნინა, რომელსაც „ეგონა, აქოდა, ქვებანი ზურგჩანთა მკიდია, არ ამოვტივტივდები და ყველა იფიქრებს, რომ პუნაში წავედიო“. დარწმუნებული ვარ, მარიეტამაც იქ და იმ მიხით მიათრია თავისი მძიმე ჩემოდანი. აი, ასეთი გოგოები თუ ქალები ჰყავს ავტორს, არავის რომ ავიწყდება სხვანაირობის გამო. ჩასასვლელი მდინარისკენ — ხან თვითონ მიდის ადამიანი ზედისწერასთან, ხან ზედისწერა მოდის მასთან...

არავინ ავალდებულებთ, მაგრამ ვისაც მარიეტა-ნინა ახსოვს, ყოველ აღდგომა დღეს იკრებებიან ეკლესიასთან და თითო სანთელს უნთებენ...

დიახ, სხვანაირები, უნდათ თუ არა, არავის და არასდროს ავიწყდება. უამათოდ ცხოვრება ხომ მოსაწყენად ერთფერი იქნებოდა, ყოფითსა და პოლიტიკის გარდა სხვა რამეზეც ხომ უნდა გვეფიქრა და გველაპარაკა...

ახლა ცოტას ავტორზედაც ვიტყვი. ეს წიგნი მოთხრობების კრებულია, მაგრამ ერთი წიგნია, რომანი, ოღონდ მოთხრობებს თანმიმდევრობა დასჭირდებოდა, სხვა დიდი არაფერი. მე, მაგალითად, დავინწყებდი „გამომიარეთ ხოლმე“-თი და „მარიეტას გზით“ დავასრულებდი. ანა კორძაია-სამადაშვილი გულწრფელი ადამიანია, რაც მეტად დასაფასებელია, ერთი ყალბი სტრიქონიც არ შემხვედრია მის მოთხრობებში. მე ვიტყვი, რომ ფრანსუაზა საგანი ჯიბეში ჩაისვია და თუ ერთმანეთისგან უფრო მკვეთრად განსხვავებული ტიპებს შექმნის, ცოტას ორთოგრაფიასაც მიხედავს, მაშინ კიდევ ბევრს ჩაისვამს ჯიბეში. ბილსიტყვაობაზე მგონი უკვე ვთქვი, ზომიერება საჭირო-მეთქი. ისე, რა თქმა უნდა, საბოლოოდ მისი ნებაა.

ამ პირველ სტრიქონებს ისე ვწერდი, რეზო თაბუკაშვილის წიგნისთვის თვალ-იც არ მომიკრავს, ოღონდ ვიცოდი, „მზეო არ ამოხვიდე“ რომ არსებობდა. დამეთანხმებით, დამინტრიგებელი სათაურია. ალბათ ჩემსავით, ყველას, ვინც წიგნი ნახა, მაშინვე გაახსენდებოდა „მზეო, ამოდი, ამოდი...“ და „მზეუ შინა და მზეუ გარეთა, მზეუ შინ შემოდიო“... არადა, უშნოდ ამეკვიტა, რატომ არ უნდა ამოსულიყო, რატომ არ უნდა გათენებულიყო...

ცნობისმოყვარეობის დაკმაყოფილებას ძლივს ვეღირსე. მოთხრობა ჯერ უცხად გადავიკითხე, მეორედ გულდასმით ნავიკითხე, მერე წიგნი დავხურე და სამი დღე ხელში არ ამიღია, ვფიქრობდი... აზრები ტვინმა თავისით რამდენიმე ნაწილად დააღავა.

ქვეყანა და პოლიტიკა

ბრძოლა პოლიტიკოსებთან

არ ვიცი, ვცდები თუ არა, მაგრამ ბედისწერას ღმერთი კი არა შეცდომა ბადებს, ის არის ყველა უკეთესობის ღვარძლიანი მშობელი. ჩემ მიერ წაკითხულ და განხილულ ავტორთა ნაწარმოებებში ნახსენები და ნაგრძნობია 90-იანი წლების ქაოსი, რომელმაც სხვადასხვა მხარეს გადაისროლა მოსახლეობა. დამთავრდა სამარცხვინო კომუნისტური წყობა და დაიწყო სამარცხვინო „ისტორია“, ანუ გამოვიდა „ვარის გავიყარე და უის შევეყარე“. ნეტავი ქართველები როდემდე უნდა ვიყოთ ვილაცისტიები. ამასვე განიცდის ამ წიგნის ავტორიც. ერთხელ დიდმა (ორივე მნიშვნელობით) რეზო თაბუკაშვილმა თქვა: პატრიოტიზმა პროფესია არ არის, პროფესიონალიზმი პატრიოტიზმია. მე კი არა, დიდი ფილოსოფოსიც ვერ იტყვის უკეთესად.

მოთხრობაში ყველაზე უფრო დამაფიქრა ჩიტმა, რომელსაც, ჩემი აზრით, მნიშვნელოვანი დატვირთვა აქვს — სათამაშოსაც და ცოცხალსაც. სანამ მოთხრობის ამ ერთ-ერთ მთავარ პერსონაჟზე გადავიდოდე, ჩემი თვალთ ნახაბი უნდა მოვყვე: მეგობართან მივდიოდი. მეტროსთან ვიდექი და სამარშრუტოს ველოდებოდი. უცბად ჩემს ფეხებთან ორი ჩიტი დახტა კი არა, დაენარცხა და ყურისწამლები ჩყვილით ერთმანეთს კორტნა დაუწყო. საიდანდაც უცბად მთელი ჯარი ჩიტებისა ქარიშხალივით გაჩნდა და მერე უნდა გენახათ და მოგესმინათ მათი ჩყვილი. ცოტა ხანში ჯარი ისევ გაუჩინარდა. ეს ორი დარჩა. გაჩუმდნენ. მერე ავტობუსების მოსვლის დროის აღმნიშვნელ ტაბლოზე აფრინდნენ, ცოტა ხანს ხმადაბლა „ილაპარაკეს“ და გაფრინდნენ. გული დამწყდა, რომ უტყვიო ჩიტები ჩვენზე გონიერები აღმოჩნდნენ და ერთმანეთი კი არ დახტეს, საქმე როგორღაც უსისხლოდ მოაგვარეს. ჩვენთან კი, როგორც რეზიკო ამბობს, „ბევრი ავტომატი ერგოთ მას და მისი თაობის ბიჭებს... ავტომატების ლულები უმეტესწილად ერთმანეთისკენ ჰქონდათ მიმკვრილი“.

მშვიდობა ტვინის საქმეა, კეთილდღეობა უფრო ხელების, მაგრამ არა ავტომატიანის.

ადამიანი და პოლიტიკა

რამდენიც არ უნდა ეცადოს, არა აქვს მნიშვნელობა რომელ სოციალურ ფენას ეკუთვნის, ადამიანი ცრურწმენას ვერ ასცდება: სიზმარი, თვალის ათამაშება, შემთხვევით რამის გატყუება, მარჯვენა თუ მარცხენა ხელის გულის მოქავეება და სხვა უამრავი. ყველას რაღაც აქვს დაცდილი, თანაც სხვადასხვანაირად. ამ მოთხრობაში, ჩემი აზრით, თითქმის ყველა პერსონაჟისთვის ჩიტია საბედისწერო ნიშანი. ის არავის უყვარს ვასკას გოგონას გარდა. ჩიტი თითქოს მაცილს განასახიერებს, ნებით თუ ბედისწერით ცუდის მაცნეა. აი, ამონარიდები: ჩიტს „ბასრი კლანჭებით ვასკას სულის, მესხიერებისა და შეგონებების საუკეთესო ნაჭრები ამოეგლიჯა და შორს მიაფრენდა, თვალუნვდნელ სიშორეში“. ეს იმ ადგილიდანაა მარიკა რომ ტოვებს ვასკას. ეს მაცილი მათი დაცვილების მონაცე კი იყო. არც მას „მოსწონდა ჩიტები, უაზრო თვლები აქვსო“. „კუჭი კი „ჩიტს“ დიდი ჰქონდა და უძღები“, ანუ ხიფათს ხიფათი მოჰყვება. როგორც ავტორი ამბობს „ცუდი ამბები ეულად ხომ არ დანაწილებენ, სტუმრობისას „ჩანგალისტების“ მოყვანასაც არ თაკილობენ“. ჩიტი არ უყვარს ვასკას ნათლიასაც. „შუბლში გლიჯე ჩათლახ ჩიტს“, — ეუბნება შურდულის მწუქებელი ნათლია. არც ცოტა მერეკილ გივიკოს უყვარს ჩიტი. არც ვიცი, რატომ გადავვიკიდე ამ ჩიტს, არ უყვართ და ნუ უყვართ! ბოლოს და ბოლოს არც ჩემს შვილ რუსას უყვარს მტრედები, სისხლიანი ფეხები აქვთ და უშნოდ ყუყუნებენო. მგონი, ჩიტი არაფერ შუაშია, ის უბრალოდ ბედისწერის ნიშანი თუ სიმბოლო მგონია ამ მოთხრობაში.

ვნახოთ, ვინ არის მთავარი პერსონაჟი ვასკა, რომელმაც მერნის ნაკვალევზე სიარული ირგუნა. ეს არის არეულსისხლიანი და არეულცხოვრებიანი „კლასიკური ოროსანი“ თბილისელი ბიჭი, რომელიც ამბობს, რომ „ცუდი ბევრი იყო, მაგრამ ასატანი“. ასატანი... ეს სიტყვა და მისი პრაქტიკული მნიშვნელობა ბოლომდე გასდევს მოთხრობას, ოღონდ ნუნუნის გარეშე. ასატანი კი საკმარისზე მეტია, მით უფრო უცხოეთში იძულებით გადახვეწილი ადამიანისთვის.

გადახვეწილი ვასკა მშობლიურ ქალაქში ჩამოდის და ჩამოაქვს ლილის ფრაზა — „რომ ხარ, შენი არსებობით სიხარულის შენარჩუნება ძნელდება და ძნელდება, არადა, უნდა ეცადო“. ეს ძალიან მომეწონა.

ნა, აუტანელია უბედურის ნიღბის მტარებელ ადამიანთა სახეების ცქერა. რას მიაღწევნენ ამით, ვინმეს შეუძლია სხვას ბედნიერება მიანიჭოს საკუთარი თავის გარდა? არავის. ინვალედი, რკინის ხელჯოხებიანი ნათია „გამოსასვლელი, საგანგებოდ ჩაცმული ნითელი კაბის ნაკეცებს რომ ისწორებს დაგრეხილი თითებით. სანამ დედაჩემის მიერ განყოფილ სადილს შეექცევა, ვიცი, რომ გიტარას მოითხოვს მორცხვად და საკუთარ ლექსზე შექმნილ ახალ სიმღერას გვიმღერებს“. დედამინაზე ერთი ადამიანიც არ შეგულება, რომ ამ გოგონას სიყვარულით არ გადაეცვას გული. მას დამოუკიდებლად სიარული არ შეუძლია. მამას, ყოფილ მფრინავს, ნაფრონტალს, დაჰყავს. ეს კაცი ჩუმად და უწუნუნოდ ატარებს უღრმეს დარდას და სევდას. „ქმარი გაქვავებული სახით უხმოდ ისმენდა მის (გივიკოსის) ჩხუბს, კვლავ ძლიერად ეჭირა მკლავებში თავისი ცოლ-შვილი და დოდოს აწმწლობის მიუხედავად, მშვიდი, ნელი ნაბიჯით მოჰყავდა“ შვილი. აქაც ყველანაირი მკითხველს არ შეიძლება გული არ შეეკუმშოს მისი ერთგულების, პასუხისმგებლობის გრძობის გამო. ბოლოს ნათიანდავარდნილი მამის მოვლაც ნათიას ერგო. ვასკა, რომელსაც თავიდან ნათია არ უყვარდა, შემდეგ ღმერთს სთხოვს რომ დაეხმაროს, თუმცა ნათიას ეს არ სჭირდებოდა, რადგან „ღმერთს ის მაგრად უყვარდა და ჩემთვის შესაშური თვისებებით აძლიერებდა... და მე მამხნევებდა ის ძალა, რომელსაც ნათიაში ვხედავდი“. ასეა, ადამიანები იმიტომ გვექვია, რომ ერთმანეთი კი არ ვზოცოთ, არამედ თანალობა გამოვიჩინოთ.

ეს სტრიქონები რომ დავამთავრე უნებურად გავიფიქრე, „კარგი რა, ბიჭებო, (ვიგულისხმე ბეჯა, არჩილი და რეზიკო) ნაკლები იქეიფეთ და ბევრი იშრომეთ, თქვენ ხომ ძალიან იმჩიერები ხართ, წიგნის სათაურისანი მოთხრობებიდან ხომ არაჩვეულებრივი რომანი გამოვიდოდა, ასე ძალიან რომ არ ამოკლებდეთ დროის „უქონლობის“ გამო. იმიტომ კი არ ვამბობ, რომ გვიყვები რომანებზე, ვგრძნობ, რომ სივრცე-სიღრმეში ფრენა გეხერხებათ, მკითხველს კი სიმაღლეც სჭირდება... დაგტუქსეთ, ალბათ გენიუნიებით, მაგრამ რა ვქნა, ასე ვიფიქრე და...“

ახლა ვნახოთ, როგორი ადამიანია ნა-

თიასგან თავისი ცხოვრების წესით რადიკალურად განსხვავებული ლილი, ეს კოჭლი, გზასაცდენილი ნარკომანი გოგო.

„თავისი უცნაური ნაბიჯებით დაიწყო აქეთ-იქით სიარული, თითქოს ზღვის სანაპიროზე ქვევს შორის ჩამალულ ნიჟარებს ეძებდა.

— რას შვრები? — ვკითხე. — ჩემს ჩრდილს ვუყურებ, — მიპასუხა თავაუწუნვლად, — ასაკთან ერთად შენი მოძრაობების, პლასტიკის ცვლილებებს მასში უფრო ნათლად ამჩნევ... თვითონ რაებს ამჩნევს! მან ომარ ხაიამიც იცის: „მთვრალი ვარ ცოდვით და მაფხიზლებს სულის ძიება, თქვი, ამ ცოდვის თუ შეგიძლია შენ პატიება“. და სწორედ აქ ამბობს „რომ ხარ, შენი არსებობით სიხარულის განცდის შენარჩუნება ძნელდება და ძნელდება, არადა, უნდა ეცადო...“ ნორმალური მშობლები რომ ჰყოლოდა და არა „ჩათლახი დედა და გოთვერანი მამა“, როგორი პიროვნება დადგებოდა ეს ერთგული, თვალდაგონებამახვილი გოგო? ალბათ, კარგი...

ალბათ-მეთქი. ცხოვრებაში სხვანაირადაც ხდება, გააჩნია, „ჩიტი“ რომელ მხარზე დაგასკუბტება და მოახერხებ თუ არა მალე აქშევას. ვასკამ მოახერხა და აუქშია, მაგრამ... მშობლები ვახსენე და ბეჯა ქურხულის უსახელო ბიჭის ლამაზი დედა გამახსენდა, ურთიერთობამ ერთმანეთი რომ შეაძულა. ვასკა ამ მხრივ ნამდვილი რაინდია, სულიერ სიახლოვეს გრძნობს ქართველ ნათიასთანაც და ინგლისელ ლილისთანაც იმითაც, რომ იცის, ხელები კი არ უნდა ჩამოუშვა და უბედურის „როჟა“ აიკრა, უნდა იბრძოლო სიცოცხლისთვის და იფიქრო, რომ „ღმერთისკენ სავალი გზების არჩევას არ შეეცდებო, ინტუიციამ, ყისმათმა და ნებისყოფამ არ მილაღატოს და სხვა მიმართულებით არ გამაქანოს...“ საქართველოში დაბრუნებულს დარდი გამოჰყვა; „კაცური ინსტინქტი მოსვენებას არ მამძღვედა, რომ უჩემოდ დაიკარგება (ლილი), განსაცდელს გადაეყვება, მშველელი არ ეყოლება, ჩემ გვერდით კი დაცული იქნებოდა...“. ასეთი ფაქიზი დამოკიდებულება აქვს ვასკას ყველა ჯურის, დონისა თუ ფენის ქალებისადმი. ნამდვილი რაინდია, დღეს გაიშვიათებული ტიპი. მოთხრობის ბოლოსკენ, რადგან შერიგებაზე მოლაპარაკების შემდეგ სისხლის ალებას ბოლო მიუღება, ბედნიერი ვასკა ერთ ქალთან შეივსება, რომელსაც ასე აღწერს: „ერთი ქალისგან ვბრუნდებოდი, აღარც მახსოვს, როდინდელი ჩემი ქალისგან. არიან ეგეთები. მთელი ცხოვრების გზაზე, რაღაც მონაკვეთით (ძირითადად, ხანმოკლე) სულ უბრუნდები და რა გასაკვირიც უნდა იყოს, ის გიღვებს ძველებურად, ჯივრულად. გახეული მთვრალი და გამხუვრებულიც ასე სოფხარ, მოლხენილიც და დარდიანიც, ჩეჩქი ფულით ჯიბეში და სასესხებლად მისულიც, გიღვებს, ნალველს გიქარვებს და გიშვებს“. მოთხრობაში არცერთი ქალთაგანი არ არის ვინმე გამოჩენილი ოჯახის „სვეციკი“ გოგო, ისინი უბრალო ადამიანები არიან და მისთანებს უნდა დანახვა და დაფასება, თორემ „ბედნიერები“ ნამდაუნუმ თვითონ გვეჩხირებიან თვალში, როგორც „მწერალი, მხატვარი, არქიტექტორი, დიდი ფეხბურთელი და საზოგადო მოღვაწე“ გარენარი ნუგო, რომელმაც „პარტიას მისცა თავი“. უჰ! როგორ მომწონს ეს მეტაფორა, რა კარგად, ზუსტად და მოკლებულად დასწავლეს არქიმედეს და პაიკებს უწოდებდა, გარდაცვლილებს სულელურად დაღუპულებს არქიმედეს, ხოლო თვითონ გამჭრიახობით ინონებდა თავს, რადგან „სხვის ომში“ მონაწილეობა არ მიიღო. შემდეგ, ბოლო წვეთის, „სხვისი ომის“ გამო ყალყუემდგარი ვასკა გვიყვება; „ფართის მერე ნუგო რომ შევათრიე სადარბაზოში... მიხვდა მაღალ, დახვეულკბიბებიან სადარბაზოში მოხვედრის მიზეზს, ისე გაფუჭდა, ისეთი ფერი დაე-

ლო, რომ ხელი აღარ დაეგრძობა“. ბარაქა-ლა შენს მოთმინებას, ვასკა. მე, კაცი რომ ვყოფილიყავი, ხომ ფაფად ვაქცევდი!

წერის დროს თან მდევდა სათაური და პასუხს ვერ ვაგნებდი. ახლაც არა ვარ დარწმუნებული, რომ ვიპოვე და ამოვხსენი. უმთავრესი ამ მოთხრობაში, ჩემი აზრით, სწორედ ის არის, თუ არამკვლელი როგორ იქცა იძულებით მკვლელად. სხვაში შეეშალათ მოკლულის მეგობრებს. ვასკამ თავი ვერ იმართლა და სხვა გზა არ იყო, უცილობელ სიკვდილს უნდა დამალვოდა, სადმე გადახვეწილიყო. 6-7 წლის შემდეგ დაბრუნდა, რადგან, როგორც ყველა ნორმალურ ადამიანს, თავისი ქვეყანა, შვილი და მეგობრები მოუნატრა. მეგობრები, „რომლებთანაც გაბმული ძაფები მარილიანი წვიმებით და ქარტყილებით გაჯერებულ „ტროსკებად“ იქცნენ“. მარილიანი წვიმები იქნებ სულაც არ ნიშნავს მეგობრის დაღუპვით გამოწვეულ ცრემლებს, მაგრამ მე ასე მგონია და ძალიან მომწონს. მოკლულის ძმამ შერიგება გადაწყვიტა, საკმარისია სისხლი. შერიგება სამი დღის შემდეგ უნდა მომხდარიყო. სახლს მიახლოებული ვასკა ბედნიერია, ოცნებობს: „მე ვარ ჩემი თავის ციხესიმაგრე და კედლებში გაჩენილ ბზარებს დაუზარლად მოხელონი ცემენტით ვლესავ. ეგეცა ხარ ადამიანი, რას გაულო კარები და შემოუშვა ნებით, რას კიდევ ცხელი კუპრი გადაასხა ციხის გაღვინიდან... ყველა ბზარს რა ამოავსებს და არც არის საჭირო, ცუდთან ერთად იქიდან იმდენი კარგი შემოჟონავს...“. ვასკა ისეთი ბედნიერია, რომ „ჩიტი“ სულ დაავიწყდა, მაგრამ არ დაავიწყდათ „ჩიტს“ და მოკლულის ძმაცაც, რომელსაც შერიგების შესახებ გაუგია და დასწრება განუზრახავს. „მოპირდაპირე სადარბაზოდან ლანდი გამოხტა... იარაღის ლულადან ცეცხლმა ორჯერ დაალო პირი“. ორივე ასცდა ვასკას, მაგრამ არ ასცდა ჩასაფრებულს, ვასკას „ნასროლი ორი ტყვიდან ერთი სასიკვდილო აღმოჩნდა მისთვის“.

ძალიან შემეცოდა მოკლული კი არა (ღმერთო, რას ვამბობ!), ცოცხლად დარჩენილი ვასკა, ძალიან... როგორ ცხოვრებას შეუდგება ისევ გადახვეწილი, უსამშობლოო, იძულებით მკვლელი ბიჭი, არავინ იცის...

რატომ არ უნდა ამოვიდეს მზე?... ალბათ იმიტომ, რომ შავ ლამეში ნაფიქრმა შავმა აზრებმა არ ნახონ დღის სინათლე, რომ მკვლელად არ გადაიქცეს ეს „კლასიკური ოროსანი“ კეთილშობილი ბიჭი. არ ვიცი... მგონი, პირველად ვერ მივუხვდი სათაურს, ანდაც მივუხვდი. კიდევ ერთი რამ ვერ გავიგე, მთელი მოთხრობა დანერვილია პირობითად მერე თავს კვიამბობს მესამე პირი, ავტორი. ეს ნაწილი კიდევ ნავიკითხე, დავინტერესდი, რას და რატომ ვერ მოყვებოდა ვასკა თავისთავზე, ვერაფერი ვნახე. ამით კი არ ვინუნებ, ეს მოთხრობას არაფერს აკლებს, მაგრამ არც ამატებს. მწერალს ასე სურდა და იყოს ასე...

მოთხრობაში კიდევ ორმა თემამ დამაინტერესა. ეს არის წართმეული საყვარელი სათამაშოები: ჩიტი (ბრჭყალების გარეშე), კაუჩუკის ბურთი, მატარებელი და სხვა ყველაფერი, რასაც ბავშვებს ვართმევთ-ხოლომე ჩვენს ნებაზე და ჩვენს სასარგებლოდ. დასაფიქრებელია, რა კვალს ვტოვებთ ამით ბავშვის ფსიქიკაზე, მაგრამ ეს ფსიქოლოგების საქმეა. მეორე — როცა მამა-შვილი, ვასკა და ნუცა, საცურაო აუზზე არიან, სადაც ათმეტრიანი კომპლექსი დიდი ინტერესით იყურება ყველა და კომენტარებს არ იშურებს, უნდა გადმოხტეს თუ არა პატარა ბიჭი, რომელსაც ემინია... მაგრამ უნდა შევჩერდე!

მე ხომ კრიტიკულ სტატიებს არ ვწერ და ამიტომ არც მჭირდება ცნობილი კრიტიკოსების თუ ლიტერატორების ციტატების კორიანტელი. ამ შემთხვევაში ერთი ჩვეულებრივი მკითხველი ვარ, რომელიც დაინტერესდა თუ რას ფიქრობენ და გრძნობენ 90-იანელები და როგორ ესმის მათი მკითხველს. ეს არის და ეს... ალბათ პროფესიონალები დაწერენ კრიტიკას, რომელსაც ყველა და მეც დიდი სიამოვნებით ნავიკითხავთ...

კიდევ ერთხელ მამაჩემი და დედაჩემი

მამაჩემის დახუჭული თვალები — მერცხლის მოშლილი ბუდეები.

პირველად ვნახე ჩვენს მავთულივით განვრილებულ და დაჭიმულ მოთმინებაზე ჩამომჯდარი აი, ასეთი, აი ასეთი მამა მერცხალი — დაფეთებული, მხოლოდ ამ ერთხელ შეშინებული. ეს როგორ მოუვიდა, როგორ ჩამოასხა ათასი ცის ათასმა თავსხმამ ერთად მისი სახურავივით გაშლილი ფრთებიდან და ერთ ნაშში ჩამოურეცხა წლოვით ასე მყარად ნაშენი ბუდე. ეს როგორ მოუვიდა, როგორ?..

ზის და სხვა რომ ველარაფერი მოუფიქრებია, სუნთქვას იჩერებს. ეშინია, სხეულიდან ბალახივით გამოხეთქილმა გულისცემამ წვრილი მავთული არ შეარხიოს. მავთულის შერხვისგან ამოვარდნილმა ართიმულიმა ქარიშხალმა კი ჩვენ არ დაგვაფრთხოს, მასზე მეტად არ შეგვაშინოს.

მაგრამ ნამოუქროლებს დედაჩემის ერთი ამოხვრა ქარი, ნაიყოლებს დედაჩემის თვალების ფერს — კამკამა წყალში დალეკილ ქვიშას, დედაჩემის ფრთხილა სიცილის ჩიტბატონებს... ნაიყოლებს დედაჩემის სადაფის კლიფსებს ასკილის ყვავილის ფურცლებივით და დედაჩემის ლილისფერ კაბასაც. მიფრინავს კაბა, მიედინება, როგორც ქარდაკრული მდინარე ჰაერში და ვერცხლისფერი ლილები დამფრთხალი თევზებივით უსხმარტალებს. მიჰყვება ჰაერში მფრინავ მდინარეს დედაჩემის თეთრი ყელსახვევიც, მარტოხელა თოლისავით...

ნამოუქროლებს ერთი ამოხვრა ქარი და ნაიყოლებს ნუშის ყვავილებიან ტოტსაც. სულ რომ გამხმარიყო, გაზაფხულობით ნუში ერთ ტოტს მაინც აიყვავებდა მხოლოდ იმიტომ, რომ მამა მერცხალს დედაჩემისთვის მოეტანა, როგორც მისი სიყვარულით ხელისგულზე გაშენებული ხეხილის ბალი. მხოლოდ ამიტომ ჰყვაროდა ნუში, მხოლოდ ამიტომ...

ნამოუქროლებს ერთი ამოხვრა ქარი და ნაიყოლებს ჩვენი წვიმის წყლით დაბანილი ბავშვობის ნედლ სუნს და ბავშვივით პატარა ბილიკს. ბილიკზე — ყველაზე დიდი და ღონიერი მამაჩემი და მე და ჩემი და — თიხის კოკებივით, მის ძლიერ მხრებზე აქეთ-იქით შემოდგმულნი, უდარდელად მორუკრუკენი.

მიფრინავენ, მიფრინავენ ასკილის ფურცლები, ქარდაკრული მდინარე თუ ჩიტბატონები, მარტოხელა თოლია თუ ნუშის ტოტები, ბილიკი თუ თიხის კოკები... მიფრინავენ დროარეული, გეზარეული ფრინველებივით — ზაფხულიდან ზამთარში... მიფრინავენ და ვეღარ უძლებს მათ დანახვას მამა მერცხალი, კრთება, ჰაერის მძიმე კედლებს ეხეთქება და ჩამოშლილ ბუდეებთან ჩამოვარდნილი, საბოლოოდ კვდება.

ნაუუ, ნაუუ, ნაუუ... ირხევა და წყდება მავთულიც, მავთულიდან ჟღერიალი მღვრიე ტალღებივით გადმოდის ჩვენზე. და მოდის და მოდის გაუჩერებლად.

დედაჩემი რა? რა, დედაჩემი? — ვითომ ძლიერი, სინამდვილეში მამაჩემის გარეშე სუსტი... ადგა, მისთვის დამწიფებული შინდის ტუჩები ჩამოიკრიფა, გამოაშრო, კერკად აქცია. მამაჩემის ჩრდილს მიაკერა ამწყდარი ლილებივით, მერე ამ ჩრდილს შეეფარა და ასე დარჩა, მამაჩემით მოჩრდილული და სულ იქითკენ მზირალი, საითაც მამაჩემის დახუჭული თვალებია — მერცხლის მოშლილი ბუდეები.

ლელა ცუცქირიძე

*** არაფერს ვიტყვოდი სიყვარულზე, მაგრამ აგარაკის კარადა არ მასვენებს, სტუდენტობის დღიურივით მიფურცლავს კაბებს და შარფის სანიშნეს მიგდებს მწვანე კაბიდან. ფანჯრიდან ტყე ჩანს, ისიც კარადასავით, ხის საკიდებზე იქაც მწვანე კაბები იფურცლებიან, კაბებზე ბუდეებია ბროშებივით, ბროშებში კვერცხები — ნახევრადძვირფასი ქვებივით... მანამდე კი მინდორია, ჩემი მწვანე კაბასავით მინაზე დაფენილი. ერთმანეთისგან ვერ გავარჩევ კაბას და მინდორს, მხოლოდ ესაა, როცა ზაფხულის შვრიისფერი შებინდებისას კაბის ელვა-შესაკრავი იხსნებოდა, ჩვენ ვერთდებოდით და დიდხანს, დიდხანს აგვდიოდა გასრესილი ველური მარწყვის სუნამოს სუნი, შემოდგომის პირს კი, როცა აგარაკებმა დათვებივით ძილს მისცეს თავი, მინდორის გაცვეთილი ბილიკი გადაიხსნა, მე ერთ მხარეს წავედი, შენ მეორე მხარეს, სიყვარული კი იქვე დარჩა, ორ კარადას შორის ბოდილა ბავშვივით გაჭედლილი.

მიცურავენ წეროები

როგორც თეთრი გონდოლები, მიცურავენ წეროები, ფიჭვების და ჩინარების შორდებიან კენწეროებს... ზურგის ქარი, წეროები, თეთრო, თეთრო გონდოლებო, ფრთხილად, ფრთები არ დაგეხეთ შავი ღრუბლის მეჩქებზე. წინ გაცურდით, წეროებო, თეთრო, თეთრო გონდოლებო, იქნებ იქით ასახდენი სიყვარული გელოდებათ. აქ ნისლია, ნისლის აქეთ ისევ ნისლის სინოტივე, უკან ზამთრის მარტოობა და სიკვდილის სიმარტივე. მიცურავენ წეროები, დაუნერულ წეროებად რჩებათ თეთრო ბუმბულები მიტოვებულ კენწეროებს. მიცურავენ და ყელდან შეუმჩნეველად უცურდებათ მერამდენე გათენება — გაცრეცილი თავსაფარი. გაასწარით, წეროებო, თეთრო, თეთრო გონდოლებო, ქარებისაგან უთავბოლოდ აშლილ თოვლის იაღქანებს, უკან ნულარ მოიხედავთ, წეროებო, გონდოლებო, აქ რაც იყო და არ იყო, ყველაფერი მოგეჩვენათ. გაასწარით, სანამ სუსხი მისანივით გაგაშუმებთ, ფრთებზე სანამ გაგაშუმებთ ნისლის ლურჯი ორქიდეა, გაასწარით, წეროებო, თეთრო, თეთრო გონდოლებო, აქ ზამთრამდე ცოტა დარჩა, აქ ზამთრამდე ცოტა დროა.

მოხუცი სახლავი სიჩინოვანი

„ეს სახლი, ძველი ინტელიგენტი“ ნინო ქოქოსაძე გოგოლზე ასეთი სახლებია (თბილისის სხვა ქუჩებზეც): წვიმის მერე აბანოდან გამოსულებს ჰგვანან — აგურის კედლები ვაფლის პირსახოცებივით შემოუხვევიათ. ჯერ ორთქლი ასდით, მერე აღმური. კარგად რომ გაშრებიან, სუროს ყელსახვევებს იკეთებენ, ცილინდრებს — საკვამურებს იხურავენ, აკაცის ოდეკოლონს ისხურებენ, ქუჩაში გამოდიან სახლები. სახლებს სახლები ელოდებიან აბლაბუდის ნაზი ვუალებით, ნიავზე ებურცებათ კოფთები ფანჯარა-ბროშებით და ნესტის ხვევრდის ქვედაკაბები. სახლებს ერთმანეთი უყვარდებათ, სახლები ქუჩაში სეირნობენ — მოხუცი სახლები აივნების ხელკავით. აივლიან, ჩაივლიან, ჩაივლიან, აივლიან, ერთმანეთისკენ იწვიან,

ერთმანეთისკენ იხრებიან სახლები.

მოუმრავლდათ შთამომავლობა. თინეჯერი კორპუსები აწონილან, სიმაღლეში გადაასწრეს. უკეთილ თევზები — ყურსაცვამები. არ ესმით, არ ესმით აწონილ კორპუსებს, არასდროს არ ესმით მოხუცი სახლების.

იშლება გუელის კერამიკის სერვიზები — ღრუბლებზე საღამო და მთვარე ინთება — მაქმანის მბჟუტავი აბაჟური. სახლები იცხოვენ სახურავ ორცხოვნილებს და ფინჯან ჩაისთან ბაასობენ — საამურად. მერე ვარსკვლავების ლოტოს თამაშობენ, ფლირტობენ ქოთნის ყვავილების ფლირტით. მონსტერა: ძვირფასო, ო, როგორ მიყვარდით. ალოე: ძვირფასო, მაცოცხლებ... მონსტერა: ძვირფასო, ნუ გიკვირთ... სახლები ჰყვებიან ნიგნების დაფურცლულ გვერდებზე (კიბეზე) დაბეჭდილ, ათასგზის წაკითხულ რომანზე, უკრავენ სახლები როიალზე, მღერაინ სახლები რომანსებს. ქუჩაში ქარი და კატები აჯაზებენ, თუნუქის ქილები ბუნკერთან — დრამები. „ჟოლობი“ — საქსოფონი, საყვირი, ტრომბონი... ცეკვავენ სახლების აჩრდილები. ვალსი და ფოქსტროტი...

მერე აივნების ხელკავებით ხეების ხელჯობებზე დაყრდნობილნი, ისევ სეირნობენ სახლები, სახლები ერთმანეთისკენ იწვიან, სახლები ერთმანეთისკენ იხრებიან...

ინგრევიან მოხუცი სახლები.

*** მაშინ, როცა სასურსათო მალაზიასთან რძის სავესე ბოთლები ფეხმძიმე ქალებივით მწკრივდებოდნენ და ერთმანეთის დაბერილ მუცლებს ცნობისმოყვარედ უთვალეიერებდნენ, ჩემი ქალაქის ქუჩებში ქურთი ქალები გამოდიოდნენ ზურგზე ჩვილივით აკიდებული გარიჟრაჟებით. მათ ყურის ბიბილოებს ოქროსფერი მზეები ცეცხლად ეკიდა, უთავბოლო ქვედაბოლოები კი სამყაროს ყველა მკვეთრი ფერით ბრიალებდნენ. თითქოს ნაცრისფერი ქალაქი უზარმაზარ სარეცხის ქვაბში ვარდებოდა და ათასფრად იღებებოდა. ყვითელი, მწვანე, წითელი, ლურჯი... ლურჯი, წითელი, მწვანე, ყვითელი... მწვანე, ყვითელი, ლურჯი, წითელი... უცნაური შუქნიშნებივით ციმციმებდნენ ქურთი ქალები ცარიელ ქუჩებში. ყველა ფერზე გადაძახილი შეიძლებოდა. ყველა ფერზე გაღიმება შეიძლებოდა, ყველა ფერზე გადასვლა შეიძლებოდა...

ახლა გარიჟრაჟს ნაცრისფერზე უსახური, გაცრეცილი ფერები აქვს. ყვითელი, მწვანე, წითელი, ლურჯი... ლურჯი, წითელი, მწვანე, ყვითელი... მწვანე, ყვითელი, ლურჯი, წითელი... თითქოს ვილაცამ ჩემი ქალაქის ათასფერქვედაბოლოებიანი ქურთი ქალები სამუდამოდ მოაჯადოვა და პოლიეთილენის ფარშევანგებად გადააქცია.

*** ღმერთო, მე გხედავ. შენ იქ ცხოვრობ, იმ მინის გამჭვირვალე, გუმბათიან სამურაბეში, ჩემმა შვილმა დედის დღეზე რომ მარჯუა. თურმე მთელი კვირა აგროვებდა სკოლის ბუფეტისთვის მიცემულ ხურდას. არ ყიდულობდა შოკოლადებს, არც კოკა-კოლას, არც ფუნთუშას... არადა, რომ იცოდე, ჩემი შვილი რა მსუნაგია და როგორ უყვარს ტკბილეული, ღმერთო...

ნუკრი ფირცხალავას ნახატი

განზაპი

ქალაქში საშიში ქარია,
ქალაქებს ტოვებენ კვარტლები.
კვარტლებს ტოვებენ ქუჩები.
ქუჩებს ტოვებენ სახლები.
სახლებს ტოვებენ მშობლები,
სახლებში ბავშვები რჩებიან.
ბავშვებო, მოშორდით ფანჯარას!
ფანჯარიდან საშიში ხედა!

ბავშვებო, ნუ ტოვებთ ოთახებს!
ბავშვებო, კართან არ მიხვიდეთ!
ბავშვებო, კიბეებს ერიდეთ!
ბავშვებო, ლიფტში არ შეხვიდეთ!
ბავშვებო, ნუ ტოვებთ ეზოებს!
ბავშვებო, საშიშად დაღამდა!
ბავშვებო, ბავშვებო, არ ჩანხართ!
ბავშვებო, ბავშვებო, სადა ხართ?!
ბავშვებო, დაბრუნდა ქალაქი,
დაბრუნდნენ კვარტლები, ქუჩები,
ბავშვებო, მშობლებიც დაბრუნდნენ!
ბავშვებო, გეყოფათ ურჩობა!
ბავშვებო, მშობლები გეძებენ,
ბავშვებო! სასწრაფოდ დაბრუნდით!
ჯერ კიდევ თბილია საწოლი,
ჩაი და ალუბლის ნამცხვარი.

ბავშვებო, ბავშვებო, სადა ხართ?!
აქ თქვენი სახლია! დაბრუნდით!
...ოლონდაც დაბრუნდით, ნუ შიშობთ,
არავინ არ გეტყვით საყვედურს...

პარი

საცხოვრებელი შევიცვალე.
თუ სურვილი გაგიჩნდებათ, შეგიძლიათ შემომიაროთ.
იმდენ ამბავს მოგიყვებით...
აი, თუნდაც ამ სახლის ყოფილ დიასახლისზე.
ამბობენ, რომ ლამაზი იყო, მხიარული.
საათივით მონიკნიკე ოჯახი ჰქონდა.
მთელი ცხოვრება სხვები უყვარდა
და თანაც ისე,
რომ საკუთარი თავის სიყვარული ავიწყდებოდა.

გამოდგებოდა უთენია,
ყველას მაგივრად იწყებდა ფუსფუსს.
მის გარეშე დროულად ვერ გაიღვიძებდნენ,
ისაუზმებდნენ, ივანშემებდნენ,
წავიდოდნენ, მოვიდოდნენ და საერთოდ,
ვერ ისუნთქებდნენ...
ასე ეგონა.

... არიან-ხოლმე ასე ქალები.
მოდური, თხელი თავსაფარივით უფრიალებთ
გამჭვირვალე, მსუბუქი ფრთები.
მიფრინავენ საკუთარი სიზმრებიდან და ცხოვრებიდან.
ფიქრობენ, რომ მის ნახვას მერეც მოასწრებენ,
მშობლიური კუთხეებით
და ჯერ სხვა ქვეყნის საზღვრებს ჰკვეთენ,
სხვა ქვეყნებში მოგზაურობენ.
მოგზაურობენ ქმრების ტურბულენტურ საღამოებში,
მათ ბახუსიან უდაბნოებში,
ჩამოდრულულ გათენებებში...
ჭიქებში ამოვარდნილ შტორმშიც შედიან
და ალისფერიალქნიან გემებს უცდიან.
მოგზაურობენ შვილების კრუნჩხვიან და
სიცხიან ლამისთევებში,
ბატონებით დანიშნულ ჩქარ მდინარეებში...
ქუჩის ფათერაკიან სავანეებში,
სადაც ერთ დროს მზესუმზირებით
გრძელკისერა და ყვითელი ჟირაფები
დამშეულ აფთრებდა და დაქცეულან და
სისხლის სუნს ელოდებიან...

ამასობაში კი, მოდური თავსაფარივით მოფრიალე,
მსუბუქი ფრთები
გადაუღებელი სიყვარულით უმძიმდებათ
და ერთხელაც,
საკუთარ თავში ავარიულად დაშვებულები,

აღმოაჩენენ, რომ
თეთრეულივით საგულდაგულოდ გახამებული,
ქმარშვილამოქარგული მზიანი სახლიც
ამ გადაუღებელი სიყვარულისგან
დაულპათ და სხვა სახლებისკენ

წვეთ-წვეთობით გაენრიტათ.
ჯერ ვთქვათ, ამობერილი საბნის პირის სახურავი —
გულაღმა მთვლემარე, ღიპით თავმომწონე ქმარი ნავიდა,
მერე ზენრის კედელი — ბიჭი,
ბოლოს ბალიშისპირის ფანჯარა — გოგო.
გაინრიტნენ უკანმოუხედავად
და სხვა სახლებში გადაზიდეს თავისი ხმები:
ქმარმა — აშლილი აკორდეონით ხრინნანი,
ბიჭმა — ბას-გიტარასავით დაბობებული,
გოგამ — პიანინოსავით მონოტონურგამებიანი.

ქალები კი დარჩნენ, სიცარიელეზე აჭედებული კარივით,
რომელშიც მხოლოდ ზარის რეკვის რეზონანსია
ჩარჩენილი,
არფის სევდიანი და ტალღოვანი მუსიკასავით.
დარჩნენ თავისცხოვრებაუნახავები,
თანდათან შაქარნაკლული მურაბებივით

აუმჯავდათ სხეულები
და თავები ნაჩქარევად მოხუფული
კონსერვებით ახედათ
მარტოობის გაუსაძლისი შაკიკისაგან,
როგორც ამ სახლის ყოფილ დიასახლისს,
ერთ დროს მხიარულად რომ ფუსფუსებდა

ყველას მაგივრად,
მერე კი, გაჩერებული კედლის საათის
უმოქმედო, მივინყებულ გუგულად იქცა.

...
ჩემზე რა, ჩემზე რა უნდა გითხრათ,
დაბზარულ ტანში
მარტოობის ლურჯი ყვავილი ამომივიდა
და ფანჯრის მინაზე გადავიდა ანარეკლივით...
...ჰო, მისამართი?
არც კი ვიცი, რა ანერია,
ახლავე ვნახავ:
„მარტოხელა მოხუცებულთა თავშესაფარი“.

მოდით, აუცილებლად მოდით, შვილებო,
და მხოლოდ თქვენზე,
მხოლოდ თქვენზე ვილაპარაკებ.

სინამდვილეში კი...

როგორც ყოველთვის,
აღდგომა დღეს ელოდნენ სტუმრებს.
გამოიპრანჭნენ ბებიჩემი ნინა და მეზობლის ქალი,
ისიც ნინა.

ბებიჩემს დილაბინდის სილურჯეში გავლებული,
მაყვლის ყვავილებშიყრილი კაბა ეცვა აფუებულ ტანზე,
მეზობლის ნინას, სარეველასავით კაფანდარას
და წვრილწელიანს,

ციდა ყვავილების მძივი ეკიდა.
ელოდნენ სტუმრებს, დიდხანს ელოდნენ,
და როცა მზე მთების იქით გადაგორდა
ნითელი კვერცხით,

ადგნენ, გამოხსნეს ბრაზიანად
დაჟანგული რკინის ჭიშკრები
და გზას გაუყვნენ.
როგორ იწვალეს, იფუსფუსეს,
დააცხვეს მჭადი ცხელ კეცებზე და
ხაჭაპურიც, იმერული, ჩემო ბატონო.
შვილებს ელოდნენ, შვილიშვილებს,
იმათ შვილებს და ასე შემდეგ,
და რა, არავინ არ მოვიდა, სულ არავინ!

მიდიან ხელიკივით ზანტად გადანოლილ ბილიკებზე,
დიდხანს მიდიან, მიშრიალებენ.
მსუქანი ნინა, ბებიჩემი, დინჯი ნაბიჯით,
დღესავით თეთრი მაყვლის ყვავილები უღამდება.
გამხდარი ნინა, მეზობელი, მსუბუქად მიხტის,
გზადაგზა ციდა ყვავილების მძივი ეპნევა.
იშვიათად შეხვდებათ ვინმე,
მაგალითად, ერთი —
ანწლის არყისაგან გვარიანად შენითლებული,
ხან ხევისპირას მინება და ხან ორღობეზე,

ხან აღმართზე და ხან დაღმართზე,
თავის კანტურით ესალმება,
თან ბოდიშს უხდის,
იმერეთია, ჩემო ბატონო.
მეორე — ჯონჯლის ჯინჯილებიანი ეპოლეტებით,
გადამდგარი პოლკოვნიკივით წელგამართული ესალმება,
მესამე — ჭრიჭინასავით მხიარული და მოჭრიჭინე,
ნითელბანტიან გიტარას უკრავს.
მეოთხე — ვითომ მორცხვი ციციანთელა,
ხან გადამდგარ პოლკოვნიკს უკრავს თვალს,
ხან — აწწლის არყით გვარიანად შემთვრალს.
მსუქანი ნინა გაუვლის გვერდზე და

გაკანრავს გაბრაზებული,
გამხდარმა ნინამ შეიძლება ფეხიც წამოსდოს.
როგორც ჩანს, ძველი ანგარიშები აქეთ
ვითომ მორცხვი ციციანთელასთან,
აღბათ ქმრები გადაურია თავის დროზე
და ღამით გარეთ გაიტყუა თვალის პაჭუნით.
ხვდებიან ოდებიც, იმერელი ქალბატონებივით.
ათასჯერ წვიმის წყლით გარეცხილი,
უკვე დამდნარი, ჩუქურთმიანი აივნები აცვიათ,
მაგრამ მაინც,
კოპნიები და კოხტები, ჩემო ბატონო.
მიდიან ასე.

მთელი სოფელი გადაიარეს,
წყაროსთან ფეხზე გამოიცვალეს
აყალოს სარჩულგამოკრული კალოშები.
მსუქანმა ნინამ რძლის ჩატანილი

თბილისური „ბასანოკი“ ჩაიცვა,
გამხდარმა ნინამ — ადრე ჩემი ნაჩუქარი
ნითელი საბავშვო ფეხსაცმელი,
თავის დროზევე დიდი რომ ჰქონდა
და მაინც იმით დადიოდა გასვენებებში,
თავს იწონებდა.

ჩამოიფერთხეს კაბებიდან მტვერი და
ჩვენი ეზოს ჭიშკარი შეხსნეს.
— ჰაიიტ! — დაჰკვილა ამ დროს
ცხენივით ფაფარაშლილი კაკლის ხიდან ბაბუაჩემმა,
თვალეები გააკვესა ბუსავით.
ბებიჩემმა, მსუქანმა ნინამ, ყურადღება არ მიაქცია,
მიჩვეულია ამ „ჰაიტ-ჰაიტს“,
ერთიც იმერელია და მეორეც, ჩემო ბატონო.
ჩამოსნია ოდის ურდული.

ერთი სული აქვს, სახლში შევიდეს,
აინტერესებს, იქ რა ხდება.
აღბათ სანამ სახლში არ იყო,
თავგებმა რაგბი ითანამაშეს
(ასე მე ვფიქრობ, თორემ ბებიჩემმა რა იცის რაგბის),
ობობებმა თავიდან გადაქსოვეს სახლი
(მანამდე თავად ჰქონდა გადაქსოვილი ყანისნალით)...
— ჩიტმაც თავისი ბუდე იცის
და ამათ რაღა მოუვიდათ,
სახლისთვის რომ ვერ მოუგნიათ, —
ჩვენზე ამბობს, მაგრამ ჩუმად,
გამხდარმა ნინამ რომ არ გაიგოს, ისე.
იმას კი თავისი საფიქრალი ჰყოფნის, თავისი სახლის,
მისი ენაჩავარდნილი დღეებისა და ღამეების.

სინამდვილეში კი ყველაფერი ასე არაა.
სინამდვილეში მსუქანი ნინა, ბებიჩემი, მაყვლის ბუჩქია,
ლოზე არ ეყო და სახლს მიადგა,
უკვე ურდულს სწევს.
გამხდარი ნინა სარეველაა,
სანამ თავის სახლს მიადგება,
მანამდე ისიც ჩვენთან მოსდებია გადაშლილ ეზოს,
თითქოს ისვენებს.
ისედაც, ჩვენი ეზოთი იმოკლებდა გზას,
ჩამოჯდებოდა და სოფლის ამბებს

ლობიოსთან ერთად არჩევდნენ.
მერე ამ სოფლის ამბები არ ეყოთ და
იმ სოფლის ამბების გასაგებად სასაფლაოზე გადავიდნენ,
რა თქმა უნდა, გაპრანჭულები,
„რედიკულებით“, ჩემო ბატონო.
დანარჩენები, გზად შემხვედრნიც, სინამდვილეში —
ანწლი, ჯონჯოლი, ციციანთელა და ჭრიჭინაა,
იმ უბანში ეგენი დარჩნენ ერთგულად და დაუფასდათ,
კარგად გამრავლდნენ.
და ბაბუაჩემი აფრასიონიც, სინამდვილეში ბუა —
ცხენივით ფაფარაშლილი

კაკლის ხის გამოჭრილი ფულუროდან
რომ იყურება.
სწორედ მაგას ჰგავს ერთ ფოტოზე —
კაკლის ხესავით ფერმეცვილიზე და ძველისძველზე:
მუყაოს ფაფარაშლილ ცხენზე ამხედრებულს,
ტოტივით მალა ანეულ მუყაოს ხელში

მუყაოსავე დამბაჩა უჭირავს,
მარტო თავი აქვს ნამდვილი,
გამოჭრილი წრიდან მოუჩანს.
განსხვავება მხოლოდ ისაა, რომ ბუს წარბები აუპრეხია,
ბაბუაჩემს — ულვაშები.
— ჰაიიტ! — დასძახებდა ხოლმე კედლიდან
ლამის ბავშვობაშივე დაქვრივებული ბებიჩემის
და ობოლი შვილების შემწუნებლებს.

— ჰაიიტ! — და მუყაოს დამბაჩას ჰაერში დააქუხებდა.
სინამდვილეში კი,
წვიმდა და ქუხდა,
წვიმდა და ქუხდა
და ჭერიდან წვიმის წყალი ჩამოდიოდა,
ჩამოდიოდა,
ჩამოდიოდა...

დასასრული

...
 — ახლა ერთი საქმე. ინდაურებს რა ვუყოთ? — იკითხა ქალმა და დაკეცილი ფურცელი უაკეტის ჯიბეში ჩაიღო.
 — უი, დედა, ინდაურები! — ლოყაზე ხელი იტკიცა მეორემ, — დავხოცეთ მშვიდები, ქალო!
 — ვაჭამე მე, — მესამემ, — სიმინდი დავუყარე.
 — ჰოდა, იმას ვამბობდი, რა ვუყოთ-მეთქი ინდაურებს? — ისევ დასვა კითხვა თავქალმა.
 — იყონ ასე ჯერ. ჯერ არავის ცალია მაგათვიინ...
 — დედა, რა მოუჭირა, ქალებო?! ნამნ-ვა ცხვირ-პირი!
 გამალებით, რალაცნაირად, საქმიანად თოვდა. დეკემბრის თოვლი — ყველაზე თოვლი, ადვილად დასადები, ძნელად დასადნობი — ამატებდა და ამატებდა, საათობრივ უბრუნებდა შნოს ნაფხურებდამჩნეულს, ნავალს, შელახულს...
 — აღარც აიღებს თებერვლამდე...
 — მოკლედ, რახან ვერაფერს მეუბნებით, ასე ვიტყვი მე, — თქვა ქალმა, — ჯერ ასე და მერე ისე არ უნდა ამ საქმეს. არც დიდი მოცლა და არდადაგები. თორმეტი ინდაურია სულ. ჰოდა, როგორც ყოველი ცხოველები სახალწლოდ, ისე დავყიდოთ ჩვენც, იმ ფასად.
 — სამ-სამ თუმნად?
 — ჰო. ოცდაათ-ოცდაათ ლარად. კი მოუწევს სამას სამოცი ლარი.
 — ისე დავინაწილოთ შე ქალო, რალად უნდა სანყალ მოსეს ჩვენი 360 ლარი! ბილეთი აქვს ასაღები იქამდე თუ სასტუმროს ქირას მოთხოვენ!
 რამდენიმე ჩაიფხუკუნა, ხელისგული ააფარა უადგილო სიცილს.
 — ნუ იცი შენ ნუპაკი ლაპარაკი, გოგო, — თავქალმა, — იმ თავის ნაშრომ და ნანვალზე ფულად ავდგებით და პატარა ქვას მაინც დავადგამთ! სოფელი ვართ თუ რა ვართ! რალი არ გვხედავს, წავგლიჯოთ მკვდარს მისი ნანვალები, ხომ?! ერთ საცივს გადავყალოთ სინდისი და ნამუსი?!
 — სწორია, სწორია, — ქალებმა, — ქვა დავადოთ, წავანეროთ ლამაზად...
 — ვიხუმრე, შე ქალო...
 — გლახა არც ხუმრობა ვარგა და არც არაფერი...
 ...
 ინდაურები მოწყენილად მდუმარებდნენ საქათმეში. უხალისოდ წაკენკეს უცხო ხელით შემოყრილი მარცვალი. არსად ჩანდა ბებრულად მოცახცახე, დაკოყრილი, კეთილი და თითქოს მოლაპარაკე ხელები, რომლებსკენაც უფრო მიუხაროდან, ვიდრე საკენკისკენ. ამ ხელებს ზაფხულიდან ზამთრამდე შემორჩენოდან სურნელი მოხარშული, ქატოგარეული ჭინჭრისა, რომელსაც ზოგჯერ პირდაპირ ხელისგულიდან კენკავდნენ... მაშინ ინდაურები პატარა, ღინღლიანი ჭუკები იყვნენ. ოჰ, რა კარგი იყო ამ კეთილ ხელებთან თამაში, ზედ შეხტომა, ჩამოხტომა, ისევ შეხტომა, ისევ ჩამოხტომა... ან ორ ხელს შორის, როგორც ბუდეში, ისე მოყურებდა... ამ ხელებით დაყრილ მარცვალს სხვა გემო ჰქონდა. შეჩვეული... თანაც ის ნაცნობი, მოგურგურე ხმა! ის კეთილი ბუტბუტი და ჩიფჩიფი!...
 რალაც ხდებოდა.
 დარეტიანებულებივით დაბორიანობდნენ ინდაურები ბნელ, უფშურ და საშიმ საპყრობილედ ქცეულ საკუთარ სადგომში, აქამდე თბილსა და საიმედოში...
 ღრიჭოებიდან ცივი, სუსხიანი სითეთრე ატანდა ალესილ, სახიფათო ნამსხვრევებად.
 ...
 — როგორ არ ჰყავდა, შვილო, ყველაც ჰყავდა სანყალს... — კითხვაზე მიუგებდა ახალგაზრდა რძალს დედამთილი, — მე თვითონ ამ სოფლის რძალი ვარ და წინაპრების არაფერი ვიცი, მაგრამ ისე, როგორც ახლა მე შენ გეუბნები, ცხოვნებული ჩემი დედამთილისგან ვიცი, რომ ერთი და ჰყოლია, გაღმა გათხოვილი, კალმით ნახატი, ულამაზესი! აქაური ბიჭი ჰყვარებდა და გაღმელს კი მოუტაცნია. იმ ქმარს გლახა სიმთვრალე ჰქონია, ეჭვიანიც ყოფილა. ერთხელაც გაგიჟებულა და

ის საცოდავი თავისივე ნანანავით მოუხრჩვია.
 — ნანანავით?...
 — ნანანავით.
 — უიმე, — დაიზაფრა გოგო, მერე უცებ გაიცინა, — მგონია, თმა აღარ გავიზარდო ცხოვრებაში მაგის გამგონემ.
 მჭადებს აცხოვდნენ. დიდ ტაფაზე. პატარა, დახატულ კოკრებს. ხელისგულზე-ში ამრგვალდნენ, აბრტყელებდნენ გუნდებს. ხელები ჰქონდათ — მარდი და მოხერხებული, ოლონდ რძალს — პუტკუნა და ოდნავ გაუბედავი, დედამთილს — ხმელხმელი, მცოდნე, გაბედული.
 — ცოლიც ჰყავდა ცხოვრებულს. მე რომ მომიყვანეს, უკვე აღარ გამოდიოდა კარში. სახსრებმა დაადგო, ასე ვიცი და მე თუ მკითხავ, დარდმა დაადგო, სახსრები რას უზამდა... აბა, ერბინა ეზოში შვილიშვილებს, სახსრები თუ მოერეოდა... შვილის დარდმა მოიღწო, ამოროს ღმერთმა ყველას, შვილო...
 — ერთი ჰყავდათ?
 — ერთი. მე რომ მომიყვანეს, აღარ იყო უკვე... მაღარო ჩამონგრეულა და შიგ მოყოლილიყო... უიმე, გახედე, შენ შემოგველე, ხოარ გამოასვენეს საცოდავი... რამე შემოიცივი, ყინავს!
 გოგომ ფაჩურები გაიხადა, წითელ ბოტებში წადგა ფეხები და გავიდა.
 შემოვარდა ჩამთბარ შუშაბანდში სუსხი და ფანტელი.
 ქალმა ცომიანი ხელები შეიფერთხა და სკამზე ჩამოჯდა.
 ცეცხლი ტკაცუნობს ღუმელში. წითლად მანათობელი სამკუთხა ათინათი

თამრი ფხაკაძე

ბოლო გზაზე

კინომოთხრობა

თამაშობს იატაკზე, ღუმლის კარწინ.
 ქალმა ცეცხლს თვალი გაუშტერა, ყოფნა-არყოფნის ფიქრმა წაიღო ცოტა ხნით.
 ...
 კაცები შემის საჩუხს შეჭარბებოდნენ. ორი-სამი მოხუცებული სკამებზე იჯდა.
 — რამდენით იყო ესე იგი თქვენზე უფროსი, სიმონ ბაბუა? — ზედ ყურთან ჩაეკითხა ყველაზე მცხოვანს ერთი, სიგარეტიანი ხელი განზე გაიშვირა თან.
 — რაო, ბაბუა? — თოვლის ფიფქივით მსუბუქად იჯდა სკამზე მოხუცი.
 — უფროსი, უფროსი რამდენით იყო-მეთქი მოსე, უფროსი!
 — კიი, უფროსი იყო, ბაბუა, აბა?
 — რამდენით, რამდენით!
 — ოთხმოცდაცხრის ვარ, ბაბუა, ოთხმოცდაცხრის.
 — ე ბიჭო, დაანებე თავი, არ ეყურება, ხო ხედავ!
 არ ანებებს თავს, მაინც ჩასძახის:
 — უფროსი რამდენით იყო მოსე, უფროსი!
 მორიდებულად, დაბნეულად ილიმება მოხუცი:
 — კიი, ძალიანი თოვია ბაბუა, ძალიანი...
 — აგერ არაა მოსეს პასპორტი, თუ ასე გაინტერესებს ხნოვანება? — გაცრეცილ პასპორტს უწვდის ერთი იმას, და-ჟინებულს, — ასის ხდებოდა მარტში.
 — ასის?!

რა გინდა ჩემგან!...
 — უჰ, ბეჩა ნაზი!
 — რა იყო, სულ ვიქნები თუ?
 — სულ ვინ ვიქნებით...
 — ძაან ხვატში და პაპანაქებაში სიკვდილს ამისთანაში მირჩევნია ისევ, — ფაშფაშა, მძიმე ქალი ამბობს. სიკვდილზე ლაპარაკისთვის შეუსაბამოდ ლოყებლავლაჟა, მკვირვსახიანი...
 — უი, ბეჩა! ახლა ამან დაიწყო! გაჩუმდით, გოგო...
 მთები, თეთრი მთები გარინდულან გარშემო. სუსხი და სითეთრე ეყვნის წკარუნით ამკვეთრებს ყველა ბგერას, შორს არ უშვებს, იქვე ტოვებს.
 შავი ძალი მიტუსტუსებს კაცების ფეხდაფეხ.
 — ინდაურების კარგად აგროვდა... — ქოლგებქვემ ამბობს ერთი, — სუყველა აქავე გაიყიდა, სოფელში.
 — მოსეს ინდაურს ვინ არ იყიდის, ქალო, ათასი შენი გყავდეს! დედა შვილს ვერ მოუვლის, ის იმათ უფლიდა...
 — აბა, სანყალი...
 — უთენია გადიოდა ჭინჭარზე ზაფხულში. ახალ-ახალს უკრეფდა სულ, უხარშავდა...
 — საკუთარი ხელით აჭმევდა, ქალო, პანია ბავშვებზე...
 — სანყალი...
 მიინვენ წინ.
 დიდი, რუხი ხომალდი მიცურავს თითქოს თოვლის ზღვაში. თოვლმჭრელი,

სახელად „მოსე ბაბუა“. წინ — მსუბუქი, იოლი კუბო მიიკვლევს გზას მარადისობისკენ, ერთი დიდი ხომალდის ცხვირი, სხვა რა!
 დედა მილიკლიკებს გასიპულ, დათოვლილ ქვებს შორის, დათოვლილ ნაპირებს შორის.
 ტკაც! თოვლი იფრქვევა მისი სიმძიმით ჩამოტეხილი ტოტიდან.
 — ქალებო, — ამბობს ერთი, — ამდენ პუტუნ-პუტუნს, სირცხვილია ჩვენი, ვიტყვით ეს სანყალი მოხუცებული ცოტა მაინც...
 — მართალია ისე...
 — ჰე, მანამ სოფელში ვართ... მანამ გავედიოთ...
 — დაიწყე და...
 — დაიწყოს ვინმე და...
 — შენ დაიწყე...
 — ჰე, დაიწყეთ რომელიმე...
 ვერ იწყებს ვერავინ.
 ასი წელი! ასი წელი! — ფარულ, შეუცნობელ ალტაცებად უდგათ გულბეში... იმ-ხელა ნუგეზად... იიიბზელა შევბად...
 — ვერ ვიწყებ ვერაფრით ქალებო და რა ვქნა! განა არ მეცოდება, მარა...
 — მეც ასე, გოგო...
 — მეც...
 — გასაკვირი, პირდაპირ, რა გაგვიხდა ერთი კურცხალი...
 არ ეტირებათ!
 ასი წელი... ასი წელი ბუნდოვანი, გაუაზრებელი სიხარულის სხივად უდგათ თვალებში და არა ცრემლად.
 ამა სოფლის სოფელში მდუმარე ხომალდი მიცურავს სითეთრეში.
 და უცებ ფრთების ფართქუნი მოისმის რომელიღაც ეზოდან. დიდი, თეთრი ინდაური ღობეზე შეფრენილა და კისერ-წამოწვდილი იმზირება ქვევით. მანძილს ზომავს, ყოყმანობს, გადმოფრინდეს თუ არა.
 და ხტება.
 ძნელად, მოუქნელად მოფართხუნობს თოვლში, პროცესიას ენევა და ლაღლაღით მოსდევს კუდში.
 მის ხმაზე მეორე ინდაური გამოიფხორება რომელიღაც შეღებული ჭიპკრიდან და მოიჩქარის...
 — ქალო, ვისი არიან ეს ინდაურები? — გამოცოცხლდა ქოლგისქვეშეთი.
 — ერთი ნანიკოსია, მეორე — ანდროსი...
 — ქმ! აქშიო!
 — აქმა! გაბრუნდით უკან! აქმა! აბა თუ ეყურებათ რამე!
 — ბეჩა, მიხედონ მაინც...
 — ვინ მიხედავს, შე ქალო, ნანიკო იქ დარჩა, ანდროსი კუბო მიაქვს...
 მესამე ინდაური მოიფხორება წისქვილსუკნიდან. მეოთხე მოჩანს ორ-ღობეში...
 — ესენი ვიდასია, ქალო...
 — არ ვიცი...
 ოთხი ინდაური მიჰყვება პროცესიას და ხმამალა ლაღლაღებს. კაცებიდან უკან იხედება რამდენიმე.
 — რა იყო, ვისები არიან...
 — აქმა, აქმა! — წითელ ქოლგას იქნევს ახალი პატარძალი.
 — დაინახე, ქალო, ჩემიც რო მორბის! მორბის, თოვლში ეფლობა და ისევ მორბის მესუთე ინდაური, მოლაღლაღებს გზად მოთქმით...
 და უცებ ერთი აზრი მოგუდულ ჩორქოლად მოვარდება!
 — მოსეს ინდაურებია!
 — ტირიან, ქალო, ტირიან!
 — პატრონს ტირიან!
 — დედააა, რას ვხედავ ამას!
 — ვაიმე, მოსე ბაბუა, რატომ არ ხედავ, რა ამბავია, რატომ არ გესმის!...
 — იქნება ხედავს კიდეც და ესმის კიდეც, ბევრი ვიციოთ ჩვენ...
 — ამისთანა არაფერი მინახავს...
 — დედააა, დამზურძგლა სულ...
 — გვაჯობს ინდაურებმა, ქალებო!
 — გვაჯობს, გვაჯობს...
 — მოსე ბაბუააააა... ამათ გამოხედეეეეე, ამათი სიყვარული ნახ-ეეეეეეე...
 ნამოვიდა, ნამოგორდა ალალი, გულიანი, დაუყვედრებელი ცრემლი. მიმქრალი ნადვერდალივით გაღვივდა, გახურდა გულები, დაინთო ცეცხლად სიყვარული...
 შედრკა სუსხი.
 შელღვა თოვლი...

მთარგმანი

ნანა ფურცელაძე

ახლახან გამომცემლობა „ქართულმა აკადემიურმა ნიგმა“ საინტერესო კრებული გამოსცა — „არაბი პოეტები V-XX სს“.

„არაბი პოეტები V-XX სს.“, როგორც წლის საუკეთესო თარგმანი, წარდგენილია ლიტერატურულ პრემიაზე „საბა“.

ქალბატონო ნანა, გახსოვთ თქვენი პირველი თარგმანი?

ჩემი სტუდენტობისას უნივერსიტეტში არსებობდა ახალგაზრდა მწერალთა წრე.

მოგვიანებით, საბჭოთა კავშირში ჩატარდა არაბული კულტურის დღეები.

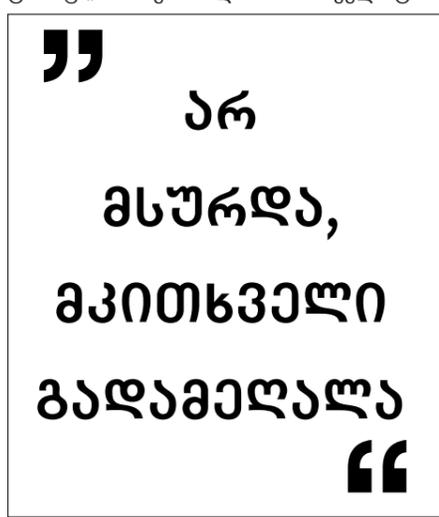
ეს მაინც ფრამენტული შემთხვევები იყო. როგორც მთარგმნელმა, თანმიმდევრული მუშაობა არაბულ ტექსტებზე როდის დაიწყო?

სერიოზული მუშაობა თარგმანებზე „ათას ერთ ლამით“ დაიწყო. თუმცა იქამდე რამდენიმე ზღაპარი მქონდა თარგმნილი ისევე იმ საკავშირო ღონისძიებებისთვის.

პირველ ტომზე სამი წელი მუშაობდით. ნაწარმოები სათარგმნელად რთული იყო?

ზოგადად, ნებისმიერი ენიდან თარგმნა იოლი საქმე არ არის.

ტის პატარა ლექსსა და ჩემს რამდენიმე თარგმანს, არაბული ლიტერატურა ქართულ ენაზე თარგმნილი არ იყო.

მის თარგმანს შრომა და დრო დასჭირდა. ჯერ ერთი ძალიან დიდი თხზულებაა.

საქმე ისაა, რომ გიორგი წერეთელს ყოველთვის ჰქონდა სურვილი „ათას ერთი ლამე“ თარგმნა.

საქმე ისაა, რომ გიორგი წერეთელს ყოველთვის ჰქონდა სურვილი „ათას ერთი ლამე“ თარგმნა.

მისი მთავარი მოთხოვნა რა იყო?

ამბობდა, თარგმანი უნდა იყოს ტექსტთან რაც შეიძლება ახლოს.

ვახუშტი კოტეტიშვილი შემხვდა, მას ვთხოვე დახმარება და დავითანხმე კიდევც.

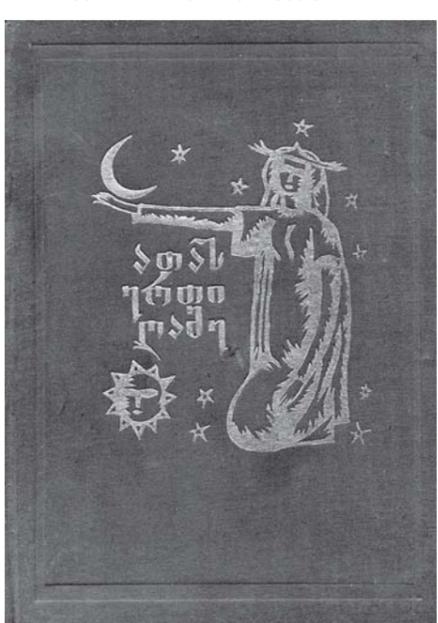
„ათას ერთი ლამის“ რვატომეულის ოთხი ტომი გადმოიღეთ ქართულად, ოთხი კი სხვამ თარგმნა. რატომ?

დაახლოებით ოცდაათი წელი მოვანდომე ოთხ ტომზე მუშაობას.

მაინც როგორია? როგორ ვითარდებოდა არაბული ლექსი?

არაბული ლიტერატურის ჩვენამდე მოღწეული პირველი ძეგლები V საუკუნის დასასრულსა და VII საუკუნის პირველ ნახევარს განეკუთვნება.

ვთქვით, სამი სტროფი, ერთნაირადაა გარიტმული.

ქართულად თარგმნისას თქვენც, ანალოგიურად, ერთ თანხმოვანზე რითმავდით?

ცხადია, არა. ქართულშიც ასე რომ გართიმო, სრულებით უშინაარსო ტექსტს მიიღებ.

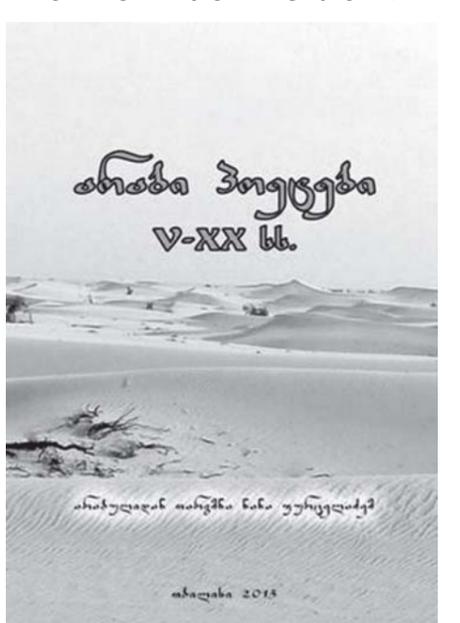
საინტერესოა, შუა საუკუნეების არაბული ლექსის ამა თუ იმ სახის გავლენა იმავე ეპოქის ქართულ პოემებშიც თუ იგრძნობა?

შუა საუკუნეებში და მითუმეტეს, უფრო ადრე, მოქმედებდა ერთგვარი კოლექტიური შემოქმედების პრინციპი.

„მოხეტიალე“ აფორიზმებზე ბევრი მაგალითის მოყვანა შეიძლება.

„ათას ერთი ლამის“ გამოცემით ვფიქრობ, თქვენი ოცდაათწლიანი მთარგმნელობითი საქმიანობის ერთი უმნიშვნელოვანესი ეტაპი დასრულდა.

ასეთი ნაშრომის შემდეგ, როგორც წესი, რაიმე უფრო მსუბუქ ლიტერატურას სთავაზობენ ხოლმე საზოგადოებას, მა-

ბანასლეხული „საგურამო“

თანამედროვე მხატვრულ პერიოდიკას კიდევ ერთი სქელტანიანი გამოცემა შეემატა – ლიტერატურული ჟურნალი „საგურამო“. უფრო მართებული იქნება თუ ვიტყვი, რომ განახლდა მისი გამოცემა, რადგან აღმანახი 2001-2005 წლებში უკვე გამოდიოდა. ჟურნალის მხატვრულ-კონცეფციურ მიზანდასახულობასა და პერსპექტივებზე გვესაუბრება „საგურამოს“ მთავარი რედაქტორი ანდრო ბედუკაძე.

— ბატონო ანდრო, ახლახანს გამოვიდა განახლებული „საგურამოს“ მე-7 ნომერი. რა ისტორია აქვს ჟურნალს, როდის დაარსდა და რა პერიოდულობით გამოდიოდა?

— „საგურამო“ მეგობარ ლიტერატორებთან ერთად 2001 წელს დაეარსეთ. ამ დროს უკვე დაფუძნებული იყო საქველმოქმედო ორგანიზაცია „ილიას ფონდი“, რომელმაც ბევრ მნიშვნელოვან ნამოწყებასთან ერთად სალიტერატურო ჟურნალის გამოცემაც ითავა. აქვე უნდა ითქვას, რომ ჩვენი ჩანაფიქრით „საგურამო“ უნდა ყოფილიყო არა ტიპიური მხატვრული, არამედ უფრო ლიტერატურულ-ესეისტური და მთარგმნელობითი აღმანახი, რომელიც ფართოდ ასახავდა თანადროულ კრიტიკულ, ფილოსოფიურ და ესთეტიკურ აზროვნებას, გამოაქვეყნებდა მსოფლიო კლასიკური მემკვიდრეობის თარგმანებს. პირველი ნომრის სარედაქციო ნინათქმამიც ეს იდეა იყო გაცხადებული: „ჟურნალის მიზანი არის იმ საზღვროვანო სივრცის ორგანიზება, რომელიც დღევანდელ ქართულ ლიტერატურაში, სხვადასხვა მიზეზთა გამო, დანაწევრებული სახით არსებობს“. ჩვენთან სისტემატურად თანამშრომლობდნენ ისეთი ალიარებული მწერლები და ლიტერატორები, როგორებიც იყვნენ და არიან თამაზ ჩხენკელი, რევაზ თვარაძე, ზურაბ კიკნაძე, ბაჩანა ბრეგვაძე, დალი ფანჯიკიძე, ემზარ კვიციანი, ლალი ავალიანი, თამაზ ვასაძე და სხვანი. პირველივე ნომრიდან დაიწყეთ დოსტოევსკის „ძმები კარამა-ზოვის“ და თომას მანის „იოსები და მისი ძმები“, აგრეთვე, სხვა კლასიკურებისა თუ თანამედროვე ავტორების თარგმანების გამოქვეყნება. „საგურამომ“ მალევე მიიპყრო მკითხველი საზოგადოების ყურადღება. მურმან ლებანიძისა და ტარიელ ჭანტურის ინიციატივით რუსთაველის საზოგადოებაში გაიმართა პირველი და მეორე ნომრების ხალხმრავალი პრეზენტაცია, სადაც ჟურნალი გამომავლეთა მალალი შეფასება დაიმსახურა.

— განახლებული ჟურნალი ზუსტად აგრძელებს ძველი ნომრების შინაარსობრივ თემატიკას და სტილისტიკას თუ შეიცვალა რამე?

— დიას, ზუსტად აგრძელებს, თითქოს ათწლიანი წყვეტა არც ყოფილიყო. თქვენი ნებართვით, ვისარგებლებ შემთხვევით და დაწვრილებით ვისაუბრებ ახალი ნომრის შინაარსზე. ტრადიციული რუბრიკა „თანამდევნი სულები“ წარმოგვიდგენს ილია ჭავჭავაძის დღეისთვისაც აქტუ-

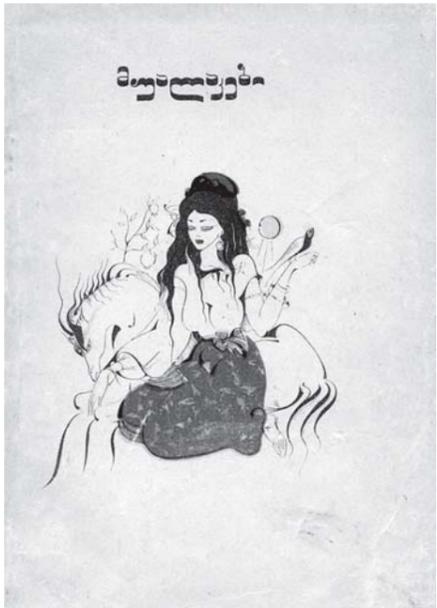
გრამ თქვენი მომდევნო მორიგი მხატვრული შეთავაზებაც საზოგადოებისადმი არანაკლებ მასშტაბური იყო. მიაშობთ როგორ მუშაობდით „მულაკებზე“.

— მულაკების კრებულში V-VII საუკუნეების პოეტები შედიან. ზოგიერთი ამბობს, ესენი ის მელექსეები არიან, მექაში პოეტურ პაექრობას რომ მართავდნენ, საუკეთესოთა ლექსებს კი ძვირფასს ქსოვილებზე წერდნენ და ასე წარმოაჩენდნენო. არაბულად სიტყვა „მულაკა“ დაკიდებულს, ჩამოკიდებულს ნიშნავს. შესაძლოა, სიტყვის ეტიმოლოგია მართლაც აქედან მოდოდეს, თუმცა ეს უფრო ლეგენდას ჰგავს. მეცნიერების, ლიტერატურის მკვლევარების უმრავლესობა მიიჩნევს, რომ ეს, უბრალოდ, საუკეთესო პოეტების ლექსებია, ჩანერილი და სხვადასხვა კრებულებში თავმოყრილი ორი საუკუნის შემდეგ, „მულაკა“ კი „ყელსაბამის“, „წყობილი მარგალიტის“ ანუ ლექსის სინონიმია. კრებულებში თავმოყრილი ლექსების თითოეულ სიტყვას არაბი კომენტატორები განმარტავენ. სამი კომენტატორია, ხშირად მათი მოსაზრება ერთმანეთს არც ემთხვევა. თითოეულ კომენტატორს მეორის, მესამის განმარტება მოჰყავს, ერთს ეთანხმება, ან ამბობს, ალაჰმა უწყის ესა და ეს სიტყვა, სინამდვილეში, რას ნიშნავსო. ძალიან რთული ტექსტებია, არაბი კომენტატორების გარეშე დღეს სრულებით შეუძლებელი იქნებოდა მისი გაგება. ტექსტები, ცხადია, კომენტარებით ვთარგმნე, ამიტომ საკმაოდ დიდი ხანი მოვანდომე.

— არაბული ლიტერატურა რამდენიმე ეტაპად იყოფა. ისლამამდელ პოეზიაზე უკვე ვისაუბრეთ. თქვენს ახალ კრებულში შესულია ომაიანთა და აბასიანთა პერიოდის პოეტური ნიმუშებიც. მაინტერესებს, რა შეიცვალა VII საუკუნის შემდეგ, როგორ აისახა ისლამი არაბულ ლიტერატურაში?

— ისლამმა ერთგვარი ანტაგონიზმი გამოიწვია ზოგიერთ პოეტში, ბევრი მგობელი გამოაჩინა. როგორც იცით, ისლამი პოეზიას მწყარლად უყურებს, მაჰმადს პოეტები შეჩვენებული ჰყავდა, არადა, ყურანი რომ წაიკითხოთ, შეამჩნევდით, თავად როგორ ცდილობს ტექსტს პოეტურობა შესძინოს. ვინაიდან მონოთეიზმი, ზოგადად, წარმართობას ებრძვის, მაჰმადიც მოვიდა და დაუნყო ბრძოლა იმას, რაც არაბების წარმართულ ყოფაში უმთავრესი იყო — პოეზიას, პოეტებს. ისინი კი ყველაზე პატივცემული და დაფასებული ადამიანები იყვნენ იმდროინდელ საზოგადოებაში. მაგალითად, VI-VIII სს-ის მიჯნაზე მოღვაწე ავტორი ანთარა, გარდა იმისა, რომ ფაქიზ სასიყვარულო ლექსებს წერდა, ცნობილი მეომარიც იყო. ანთარას ამბები ხალხში იმდენად პოპულარული გახლდათ, რომ XII ს-ში ჯვაროსნული ომების დროს ზეპირი გადმოცემების საფუძველზე ოცდათორმეტკომიანი ხალხური რომანი „ანთარას ცხოვრება“ შეიქმნა. კრებულში ამ პოეტის ერთი ლექსი შევიტანე:

შენ გამახსენდი, როცა შუბები ჩემ სხეულში წყურვილს იკლავდნენ და ჩემი სისხლი დასდიოდნენ ინდურს, ორლესულს. ვისურვე ხელმა სატვერის პირს დაწაფებოდი, რადგან შენ ბავს მაგონებდა მახვილთა ელვა.

ომიანთა და აბასიანთა ეპოქაში ისლამამდელ კასიდებში ჩანასახის სახით არსებული თემები ცალკე ჟანრებად განვითარდა ნატირალის, სატრფიალო, ღვივნის, ასკეტური პოეზიის სახით. გაჩნდა ე.წ. კარის პოეზია, ძირითადად პანეგირიკული ხასიათისა. ფორმის თვალსაზრისით არაბულ ლექსს დიდი ცვლილება არ განუცვლია. ისლამამდელ ეპოქაში ჩამოყალიბებული ვერსიფიკაციული სისტემა XIX საუკუნის ბოლომდე ძალაში დარჩა.

— ევროპასთან კავშირებმა ალბათ დიდი გავლენა მოახდინა არაბული ლიტერატურის განვითარებაზე.

— როდესაც ნაპოლეონმა დაიპყრო ეგვიპტე, არაბებს გარკვეული კონტაქტები გაუჩნდათ დასავლეთთან. დაარსდა პრესა. პირველ გაზეთს „ეგვიპტის ახალი ამბები“ ერქვა. და შემდეგ, თანდათან დაიწყეს მსოფლიო ლიტერატურის თარგმნა. ეს ძალიან მნიშვნელოვანი ეტაპი იყო მათი კულტურის ისტორიაში. თარგმნეს ყველაფერი, რაც კი იქამდე ღირებული ყოფილა შექმნილი, დაწყებული ბერძნული ტრაგედიებიდან. ცხადია, ამან იქონია გავლენა მათ მწერლობაზე. XIX საუკუნის მეორე ნახევრიდან მათთვის აღორძინების ეპოქა დაიწყო, განვითარდა ახალი ჟანრები, ახალი ფორმები, ლექსი გათავისუფლდა დადგენილი პოეტური სქემებისგან, წინასწარგანსაზღვრული თემატიკისგან, საზომებისგან, კომპოზიციისგან. დღეს, მიუხედავად იმისა, რომ არაბი პოეტების ერთი ნაწილი ისევ ცდილობს და მსუსურნეა იმ ძველ ყაიდაზე წეროს, თანამედროვე ავტორთა უმეტესობა თავისუფალ ლექსს ირჩევს.

— როგორ ჩაატოვ ერთ პატარა კრებულში მთელი არაბეთი?

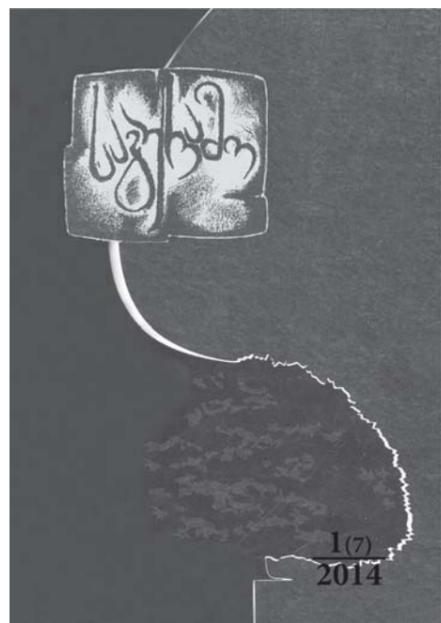
— რა თქმა უნდა, სათაურის მიუხედავად, კრებული არ მოიცავს V-XX სს-ის ყველა არაბ პოეტს. მინდოდა, არაბული პოეზიის განვითარების დინამიკა მეჩვენებინა. აქ წარმოდგენილი პირველი ისლამამდელი პოეტის შანფარას (+550) ლექსი „არაბთა ლამია“ (ორიგინალში „ლასოზე გახლავთ გართმული და სახელწოდებაც აქედან მოდის) საინტერესოა იმით, რომ მას ნიკოლოზ ბარათაშვილის „მერანს“ უკავშირებენ. შანფარას „ლამია“ აღმოსავლეთმცოდნე სენკოვსკიმ XIX საუკუნეში თარგმნა. ეს გახლდათ ზუსტი თარგმანი, რომელიც პოლონელმა პოეტმა მიცევიჩმა გადაამუშავა სათაურით „ფარისი“. 1829 წელს „ფარისი“ ქართულად ს. რაზმაძემ თარგმნა. ზოგიერთ მკვლევარს მიაჩნია, რომ ბარათაშვილის „მერანი“ სწორედ „ფარისის“ გავლენითა თუ „მიმსგავსებითაა“ დაწერილი. მართალია, „ლამიასა“ და „მერანს“ აერთიანებს ტრაგიზმი, მაგრამ უნდა ითქვას, რომ ეს ორი სრულიად განსხვავებული ნაწარმოებია. შევეცადე, ორიგინალთან მაქსიმალურად ახლოს მეთარგმნა „არაბთა ლამია“. მისი და „მერანის“ ურთიერთმიმართების საკითხის განსჯა კი თქვენთვის მომინდვია. კრებულში შესული ლექსების თარგმანს წინ უძღვის მცირე ინფორმაცია თითოეულ პოეტზე. საერთოდ, არ მსურდა, მკითხველი გადამეღალა კლასიკური პოეზიის ნიმუშებით, ამიტომ მაგალითად, მულაკებიდან იქ ბევრი ლექსი არ შემიტანია იმიტომ, რომ შეიძლება თანამედროვე მკითხველს არც აინტერესებდეს „უდაბნოს პოეზია“ და უფრო მეტად XX საუკუნის პოეტების გაცნობა სურდეს. სწორედ მათი ლექსებით მთავრდება კრებული.

— თუ შეიძლება, XX საუკუნის პოეზიიდანაც გაგვაცანით ერთი ნიმუში.

— დიდი სიამოვნებით. კრებულში შესული თხუთმეტი ავტორიდან ერთადერთია ქალი — თანამედროვე პალესტინელი პოეტი დუნია ალ-ისმაილი. მაგალითისთვის, მის ერთ-ერთ ლექსს „შეხვედრა“ გაგაცნობთ:

ერთმანეთს შეხვდით მერე, მთელი ამ წლების შემდეგ. მე გავიღიმე. იმანაც გამოიღმა. — როგორ ხარ? — მკითხა — კარგად, — მივუგე... — და შენ? — მეც კარგად... რამე ხომ არ გინდოდა? — გამაღობთ, — ვთქვი მე. ის წავიდა. მე თვალეში ცრემლი ჩამიდგა.

ესაუბრა თამარ ჟურული

ალურ წერილს ლიბერალიზმის შესახებ. ამირან გომარტელის ნაშრომი ილიასა და აკაკის ფარული მხატვრული პოლემიკის საკითხებს ეძღვნება, ემზარ კვიციანიშვილის ესეე თენგიზ მირზაშვილის, რევაზ ინანიშვილისა და სხვა ცნობილ მოღვაწეთა სილუეტებს წარმოაჩენს, ქვეყნდება ფრაგმენტები როსტომ ჩხეიძის ახალი ბიოგრაფიული რომანიდან „საგა ვახტანგური“, რუბრიკით „თვალსაზრისი“ დაბეჭდილია არქიმანდრიტ ილარიონის უდარესად საინტერესო მასალა ქართული ანბანისა და ციფრების შესახებ, ლევან ბრეგვაძე არტურ ლაისტის უცნობ დაუმთავრებელ მოთხრობაზე გვესაუბრება, ივანე ამირხანაშვილი კი დეკანოზ არჩილ მინდიაშვილის მემუარულ წიგნს ეხმაურება. „ახალი თარგმანების“ რუბრიკით ქვეყნდება ეფენ იონესკოს რომანი და ნაჯიბ მაჰფუზის მოთხრობა, აგრეთვე, ვრცელი საუბარი მარტინ ჰაიდელგერთან და დიმიტრი ლიხაჩოვის „შენიშვნები რუსულ ხასიათზე“.

— სამომავლო გეგმებზე რას იტყვით, წელიწადში რამდენ ნომერს მპირდებით მკითხველს და რა სახის მასალებით გამოქვეყნება გაქვთ განზრახული?

— წელიწადში ექვსი ნომრის გამოცემა დაგეგმილი. ჟურნალი კვლავაც კლასიკაზე იქნება ორიენტირებული. დღეს უამრავი წიგნი გამოდის ბაზარზე, თარგმნილიც და ორიგინალიც, მათი შეფასება კი არ ხდება. ძირითადად ითარგმნება თანამედროვე უცხოელ ავტორთა ნაწარმოებები, საყოველთაოდ ცნობილი კლასიკური ლიტერატურა კი კვლავაც უთარგმნელი ან ხელახლა სათარგმნელია. შეიძლება გოეთეს, ჟან-ჟაკ რუსოს და, თუნდაც, მარსელ პრუსტის ნიგნები არ გვეკონდეს ქართულად? აღარაფერს ვამბობ კრიტიკულ და ესეისტურ ლიტერატურაზე. „საგურამო“ შეეცდება შეძლებისდაგვარად თავისი მოკრძალებული წვლილი შეიტანოს ამ დიდ საქმეში და მკითხველს მიაწოდოს მსოფლიო ლიტერატურისა და ჰუმანიტარული აზროვნების საუკეთესო ნიმუშები. განზრახული გვაქვს „საგურამოს“ ბიბლიოთეკის დაარსებაც. ჟურნალი რასაც დაიტევს, ხომ კარგი, დანარჩენი კი ამ სერიით წიგნებად გამოიცემა, რაც დიდი სტიმული იქნება მთარგმნელთათვის. ასე რომ, გვაპატიონ ჩვენმა პოეტებმა და პროზაიკოსებმა, მათ მხატვრულ ქმნილებებს რომ ვერ დავბეჭდავთ ჟურნალის სპეციფიკის გამო. სამაგიეროდ, ველოდებით ახალ-ახალ კრიტიკულ-ესეისტურ და პუბლიცისტურ ნაშრომებს, თარგმანებს, რეცენზიებსა და ბიბლიოგრაფიას.

ესაუბრა ელენე ადამაშვილი

მწერალთა სახლში გიორგი კეკელიძის ახალი კრებულის — „პოეზია 2008-2013“ — პრეზენტაცია გაიმართა. წიგნი გამოცემლობა „სიესტამ“ გამოსცა. პრეზენტაციის ორგანიზატორებმა პრესისა და ტელევიზიის ჟურნალისტებისთვის მოამზადეს პრესრელიზებიც, რომელშიც პოეტისა და მისი შემოქმედების შესახებ

კეკელიძის პოეზია, დისკუსიები ფამუქა და სვედელიძის „ნამასტი“

მოკლე ანოტაცია იყო განთავსებული და შეახსენეს მათ, რომ პოეტს, ესეისტს, ელექტრონული ბიბლიოთეკა lib.ge-ს დამფუძნებელსა და საქართველოს პარლამენტის ეროვნული ბიბლიოთეკის გენერალურ დირექტორს გიორგი კეკელიძეს გამოცემული აქვს არაერთი კრებული, არის 2009 წლის პრემია „საბას“ ლაურეატი, ასევე — „ოქროს ფრთისა“ და მუშვიძის საერთაშორისო პრემიების მფლობელი. ახალი წიგნი კი, როგორც „სიესტამ“ წარმომადგენელმა პრეზენტაციაზე განაცხადა, პოეტის რამდენიმეწლიანი შემოქმედების შეჯამებაა და, შეიძლება ითქვას, გამოცემლობასთან მისი ნაყოფიერი თანამშრომლობის ერთგვარი დასტურიცაა.

გრამ ქართულ ლიტერატურაში ამ მიმდინარეობას თავისი სახე აქვს, ვფიქრობ, ამასი გიორგის წვლილი დიდია. ვკითხულობ მის ლექსებს და ვფიქრობ, რომ პოეტი ერთზე წერს, მკითხველი კი სულ სხვას ნაიკითხავს ალბათ. ყველა დროის მკითხველი სხვადასხვანაირად აღიქვამს მის ტექსტებს. ეს პოეზიის ხანგრძლივობის ნიშანია... ის სიტყვას აფასებს, შესანიშნავი ვერსიფიკატორია, რომელსაც სინამდვილის თავისებური ხედვა აქვს“...

სალამო გიორგი კეკელიძის ლექსებით გაგრძელდა.

ბრძელდება პროექტი „დისკუსიები თანამედროვე რომანზე“. ამჯერად საზოგადოება მწერალთა სახლში ორჯან ფამუქის ნაწარმოებებზე სასაუბროდ შეიკრიბა. სალამოს დავით გაბუნია უძღვებოდა. დისკუსიაში მონაწილეობდნენ ლაშა ბულაძე, ირმა ტაველიძე და გიორგი ლობჯინიძე. ისინი შემთხვევით არ მოუწვევიათ — ლაშა ბულაძე წარმოადგენდა მკითხველს, რომელსაც მოსწონს ფამუქი და, როგორც მწერალი, პროფესიონალის თვალთა აფასებს მის შემოქმედებას; ირმა ტაველიძე ერთ-ერთ ჟურნალში გამოქვეყნებული სტატიის „ფამუქომანიის“ ავტორია და კარგად ერკვევა იმ მიზეზებში, რომელმაც ჩვენში თურქი მწერლის ასეთი სიყვარული განაპირობა; გიორგი ლობჯინიძე კი, როგორც ლიტერატორი, წარ-

ციკლიდან „დისკუსიები თანამედროვე რომანზე“

ორჯან ფამუქი – სენტიმენტალური და გულბურყვილო რომანისტი

დისკუსიის მონაწილეები:
ლაშა ბულაძე, მწერალი
ირმა ტაველიძე, მწერალი, მთარგმნელი
გიორგი ლობჯინიძე, პოეტი, მთარგმნელი, კრიტიკოსი
მოდერატორი:
დავით გაბუნია, დრამატურგი, მთარგმნელი

დასაწყისი: 27 მარტი, 19:00
დასრულება თავისუფალია

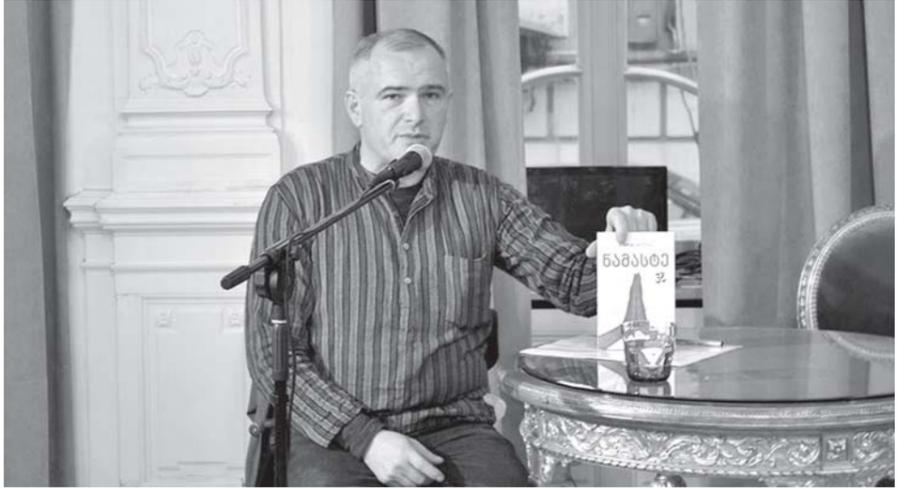
მწერალთა სახლი, თბილისი, შაბაძის ქ. 13

მოადგენდა პროფესიონალ მკითხველთა იმ ნაწილს, რომელსაც არ მოსწონს მწერალი და ამისთვის არგუმენტებიც მრავლად აქვს. დისკუსიას ესწრებოდნენ ფამუქის ქართველი მთარგმნელები და, რა თქმა უნდა, მისი რომანების ერთგული მკითხველი.

დისკუსიას საგანგებოდ დაერქვა „სენტიმენტალური და გულბურყვილო რომანისტი“ — ფამუქის არაჩვეულებრივი, 2010 წელს გამოცემული წიგნის „გულბურყვილო და სენტიმენტალური რომანისტი“ ოდნავ შეცვლილი სახელი. წიგნი აერთიანებს ორჯან ფამუქის მიერ ჰარვარდის უნივერსიტეტში ნაკითხული ლექციების კურსს რომანისტიკაზე, რომანების კითხვისა და წერის ხელოვნებაზე. როგორც დავით გაბუნია აღნიშნა, ეს წიგნი აუცილებლად უნდა ნაიკითხონ ფამუქის მოყვარულებმა და მათაც, ვისაც ის არ უყვარს, ვინაიდან წიგნი მისი შემოქმედების გასაღებია და უჩვენებს მკითხველს გზას, რომელსაც თურქი ნობელიანტი 35 წლის წინათ რომანით „ჯვედეთ ბეი და მისი ვაჟიშვილები“ შეუდგა.

ფამუქი „არ ესაყვარლება“, მაგრამ ის შესანიშნავად იცნობს მის შემოქმედებას. როგორც გაირკვა, ნობელიანტი მწერალი ლობჯინიძისეული შეფასების ოთხ საზომს ვერ აკმაყოფილებს: პირველი — ნაწარმოების რიგში და მწერლისგან მისი ფლობის უნარი; მეორე — რამდენად ცოცხალია პერსონაჟი და რამდენად არასქემატურია იგი; მესამე — მხატვრული ენა, მეოთხე კი — სიუჟეტი. გიორგი ლობჯინიძეს ოპონენტები დარბაზშივე გამოუჩნდნენ. დისკუსია გვიანობაზე გაგრძელდა.

ბესო სვედელიძემ მკითხველები თავისი ახალი წიგნის — „ნამასტი“ — პრეზენტაციაზე მიიპატიჟა. წიგნი „ბაკურ სულაკაურის გამოცემლობამ“ გამოსცა. „ნამასტი“ საზოგადოებას ავტორთან ერთად გიორგი კაკაბაძემ წარუდგინა. მან დასაწყისშივე თქვა, არ ვიცი, რაზე უფრო მეტი ვილაპარაკო, ბესოზე თუ მის შემოქმედებაზე და საზოგადოებას შეახსენა მწერლის შემოქმედებითი გზა — სხვადასხვა დროს- გამოცემული კრებულები და მიღებული არაერთი ლიტერატურული პრემია. „ბესოს შემოქმედება საფუძველს იღებს რეალობისგან,“ — აღნიშნა მან, — „თუმცა მწერლის ხელში ის საოცრად ტრანსფორმირდება, სიურრეალისტურ ფორმებს იღებს. ალბათ იმიტომ, რომ ბესო სვედელიძის პერსონაჟები გაურბიან რე-

პირველი სიტყვა ლაშა ბულაძეს ერგო. მიუხედავად იმისა, რომ ბულაძის შემოქმედება სრულებით არ ჰგავს ფამუქისას, მას, როგორც მკითხველს, მოსწონს ფამუქი: „ძალიან დიდი ხნის წინ ნაწიკითხე. პირადად ჩემთვის, მისი ყველაზე გამორჩეული რომანია „მე წითელი მქვია“. ავტორს აქვს განსაკუთრებული სტილი, ახასიათებს განსაკუთრებული სიტობო და ძალიან მალე იქცევა ხოლმე მკითხველის საყვარელ მწერლად. ბევრი კარგი მწერალია, მაგრამ ისინი ვერ გესაყვარლებიან, ფამუქი კი თავიდანვე ასეთია“.

ირმა ტაველიძემ გაიხსენა, რას პასუხობდნენ ქართველი მკითხველები, როცა ის ფამუქით გატაცების მიზეზებზე ეკითხებოდა: „ის ჩვენთანაა“. ირმა საუბარი სწორედ ამ კონტექსტში გაგრძელდა — რატომ უყვარს ფამუქი საქართველოში, რატომ მიიჩნევენ მას „თავისიანად“. ირმა ისაუბრა იმ თემებზე, პრობლემებიცაა, ყოფასა და ურთიერთობებზე, რის გამოც ქართველები ფამუქის ნაწარმოებებში აღწერილ გარემოსთან თუ პერსონაჟებთან ბევრ საერთოს პოულობენ.

გიორგი ლობჯინიძემ მიმოიხილა ფამუქის შემოქმედების დადებითი მხარეები, პოპულარობის მიზეზებზე ისაუბრა. ის, რომ მან ამდენი ადამიანის გული მოიგო, მის მასშტაბურობაზე მიუთითებსო, — აღნიშნა. თუმცა, გიორგის აზრით, ფამუქის ამგვარი პოპულარობის მიზეზი ისიცაა, რომ საქართველოში თურქოლოგიის ძალიან კარგი სკოლა არსებობს და, შესაბამისად, მისი რომანები საუკეთესო თურქოლოგებმა თარგმნეს, ეს კი ილბალია. მართალია, გიორგი ლობჯინიძეს

ალობას და მწერალი კი, თავის მხრივ, რეალისტურ ფორმებს გაურბის“.

ბესო სვედელიძის წიგნი ნეპალს ეძღვნება, მისი გაქცევის ადგილს, ადგილს, რომელზეც, ავტორის აზრით, წიგნები უნდა იწერებოდეს და რომელსაც ვერასოდეს დაივიწყებ. ბესო წიგნზე მუშაობის დასაწყისიც გაიხსენა: „წელიწადნახევრის წინ დაფიქრე რაღაც თავები, ვარიანტები. მესამე პირში ვწერდი, მაგრამ მივხვდი, რომ გულწრფელობა აკლდა, ამიტომ პირველ პირში თხრობა ვარჩიე. წიგნი გზამკვლევიც დაგაჩქი. ეს ნაწარმოები, შეიძლება ითქვას, ორი ტექსტისგან შედგება, ერთი ჩვეულებრივი მხატვრული ისტორიაა ორ ადამიანზე, ორ მეგობარზე, რომელნიც ნეპალში მოხვდებან, ხოლო მეორე — დოკუმენტური ისტორია, რომანია ამ ქვეყნის შესახებ. წიგნი თავი მოეუყარე ყველაფერს, რასაც ნეპალსა და იქ მიღებულ შთაბეჭდილებებზე ვუყვები ხოლმე ადამიანებს...“

ავტორი შეეცადა, წიგნის სათაურად შერჩეული სიტყვის — „ნამასტი“ — მნიშვნელობით აესხნა დამსწრეთათვის, რა ხიბლავდა მწერალს ნეპალელ ხალხში. „ნამასტი“ ნიშნავს გამარჯობას, ნახვამდისაც, ერთმანეთის მოკითხვასაც, თუმცა მისი ეტიმოლოგიური მნიშვნელობა გაცილებით ღრმაა და იტყვს საოცარ სიყვარულს ადამიანისადმი, სამყაროსადმი, ის დაახლოებით ასე უდერს: „მე შენში ვხედავ ღმერთს, მე შენში მიყვარს ღმერთი, ჩემი სული პატივს სცემს შენს სულს... ჩვენ ერთნი ვართ“.

მოამზადა თამარ ჟურულმა

ლიტერატურული გაზეთი
საქართველოს კულტურისა და ძეგლთა დაცვის სამინისტრო
საქართველოს მწერალთა სახლი

რედაქტორი **ირაკლი ჯავახაძე**
რედაქტორის მოადგილე **უჩა შერაზადიშვილი**
ჟურნალისტი **თამარ ჟურული**

მობ. ტელ.: (577)742277; (599)269852; e-mail: litgazeti@yahoo.com